РЮРІК
НАЦІОНАЛЬНЕ РЕЙТИНГОВЕ АГЕНТСТВО

Аналітичний огляд ринку облігацій України за 2011 рік

© НРА «Рюрік» «Аналітичний огляд ринку облігацій України за 2011 рік»

Зміст

Резюме 4
Розділ 1. Регуляторна діяльність на ринку облігацій 7
Розділ 2. Загальний огляд організованого ринку цінних паперів 11
Розділ 3. Місце облігацій на фондовому ринку України 14
Розділ 4. Первинний ринок облігацій 15
Розділ 5. Вторинний ринок облігацій 18
Додатки 21

Резюме

Аналітичний департамент НРА «Рюрік» проаналізував статистичну інформацію ринку облігацій України за результатами 2011 року. Проведений аналіз дозволив зробити ряд нижченаведених висновків.

За очікуваннями аналітиків НРА «Рюрік», ринок облігацій, що протягом 2008-2009 років зазнав суттєвого скорочення, має всі необхідні передумови для подальшого посткризового відновлення у поточному році.

В цілому, ринок цінних паперів України за результатами 2011 року демонстрував прогресуючу позитивну динаміку розширення обсягів розміщення на первинному та обсягів торгів на вторинному ринках.

Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (надалі також – НКЦПФР)[1] здійснюється низка заходів, спрямованих на удосконалення законодавства з питань функціонування фондового ринку в Україні. Так, протягом 2011 року Верховною Радою України, за ініціативою НКЦПФР, прийнято значну кількість законів, які направлені, у тому числі, на врегулювання питань функціонування фондового ринку та корпоративного управління в Україні.

За даними НКЦПФР, обсяг виконаних біржових контрактів з цінними паперами за 2011 рік набув суттєвого розширення та становив 235,84 млрд. грн., що майже у 1,8 разу більше, ніж у 2010 році. Однак очікування подвійного зростання обсягу виконаних біржових контрактів за рахунок суттєвого зростання активності у IV кварталі не виправдались. Обсяг біржових контрактів у IV кварталі 2011 року становив всього 52,8 млрд. грн., що лише на 0,41 млрд. грн. більше, ніж за відповідний період попереднього року. Таким чином, частка обсягу торгів на фондових біржах за IV квартал 2011 року у річному обсязі становила всього 22,4%, при тому, що у 2010 році – 39,9%, у 2009 році – 58,7%. НРА «Рюрік» зазначає, що скорочення активності торговців на фондових майданчиках України спричинена погіршенням зовнішньоекономічної кон'юнктури та зниженням очікувань подальшого макроекономічного розвитку.

При цьому, за останніми даними НБУ, частка операцій з цінними паперами, які вільно обертаються на біржовому фондовому ринку, не перевищує 8,5% від його загального обороту. Незважаючи на певне збільшення частки операцій з цінними паперами, що здійснюються на біржовому ринку фондовий ринок залишається надзвичайно закритим: приблизно 90,0% усіх операцій на ньому здійснюються в так званому «приватному» режимі. В таких умовах ринок цінних паперів України залишається низькорозвиненим. Важливим індикатором рівня розвитку ринку облігацій в Україні НРА «Рюрік» вважає кількість угод, що виконуються на біржових майданчиках. Так, для прикладу, лідером за кількістю угод на ФБ ПФТС у 2011 році були облігації серії F ПАТ «КБ «Хрещатик», з якими виконано всього 34 договори. В ТОП-10 за кількістю виконаних договорів за результатами 2011 року потрапили корпоративні облігації, з якими було виконано лише 3 угоди.

НРА «Рюрік» констатує подальшу консолідацію організованого фондового ринку: на 3 найбільші фондові біржі за підсумками 2011 року припадає 96,64% сукупного обсягу торгів на організованому ринку (95,32% у 2010 році, 79,57% у 2009 році).

За 2011 рік найбільший обсяг торгів цінними паперами на організованому ринку України у розрізі інструментів здійснено з державними облігаціями (99,13 млрд. грн., 42,03% сукупного обсягу торгів). Обсяг торгів з акціями, що за результатами I півріччя 2011 року був найбільшим у розрізі інструментів, за підсумками 2011 року становив 79,43 млрд. грн., або 33,68% сукупного обсягу, займаючи другу позицію. Обсяги торгів з облігаціями підприємств продовжили поступове збільшення та за результатами 2011 року становили 21,53 млрд. грн., або 9,13% сукупного обсягу торгів. Обсяг торгів з облігаціями місцевих позик, як і у попередні періоди, залишився відносно невеликим та за результатами 2011 року становив 0,46 млрд. грн., або 0,2% сукупного обсягу торгів. Вторинний ринок, як і раніше, займає найбільшу частку обсягу торгів на організаторах торгівлі (75,94% за 2011 рік).

[1] Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо національних комісій, що здійснюють державне регулювання природних монополій, у сфері зв'язку та інформатизації, ринків цінних паперів і фінансових послуг» №3610-VI від 07.08.2011 р. назву Комісії змінено на Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку (див. Коментар НРА «Рюрік» до Закону України №3610-VI)

Обсяги торгів облігаціями на організованому ринку України за 2011 рік становили 121,12 млрд. грн., або 51,36% сукупного обсягу виконаних договорів з цінними паперами на організаторах (50,68 млрд. грн., або 44,6% сукупного обсягу виконаних договорів з цінними паперами на організаторах у І півріччі 2011 року, 67,72 млрд. грн., або 51,58% сукупного обсягу у 2010 році).

НРА «Рюрік» констатує, що за результатами 2011 року частка обсягів торгів на організованому ринку з корпоративними облігаціями зросла до 9,1% (21,53 млрд. грн.) сукупного обсягу торгів, що суттєво перевищує показник 2010 року – 5,1% (6,71 млрд. грн.), однак є меншою, ніж за результатами І півріччя 2011 року (9,9%). Найбільший обсяг контрактів з облігаціями підприємств за 2011 рік виконано також на ФБ ПФТС – 48,28% обсягу торгів облігаціями підприємств на організаторах, на УБ – 11,86%, на фондовій біржі «Перспектива» – 28,39%.

Також, аналітичний департамент НРА «Рюрік» зазначає, що емісійна діяльність на ринку облігацій за підсумками 2011 року зберегла основні характерні риси попередніх років: обсяги емісії облігацій все ще залишаються незначними для економіки ринкового типу, тим паче в структурі випусків цінних паперів переважають закриті випуски, що мають обмежений обіг.

Однак позитивної оцінки потребує факт значного збільшення обсягів зареєстрованих за 2011 рік облігаційних випусків (НКЦПФР зареєстровано 209 випусків облігацій підприємств на суму 35,7 млрд. грн., що перевершило результат 2010 року майже у 3,8 разу). Пожвавлення первинного ринку корпоративних бондів, очікуване НРА «Рюрік» за результатами дослідження ринку облігацій України за 2010 рік[2], відбулось в основному за рахунок початку відновлення діяльності банків у якості емітентів крупних облігаційних випусків. Банки, що у 2008-2010 роках значно скоротили обсяги емісії облігацій, за 2011 рік зареєстрували облігаційні випуски на загальну суму 13,9 млрд. грн., (43,9% сукупного обсягу). Тенденція останніх 10 років (найбільшою питомою вагою в загальному обсязі зареєстрованих випусків облігацій характеризувались облігаційні випуски підприємств) може бути порушена у поточному році, адже банки починають виходити на ринок корпоративних облігацій не тільки у якості інвесторів, а й в якості емітентів. Також, враховуючи останні ініціативи НКЦПФР щодо підвищення вимог до емітентів цінних паперів, що, на думку НРА «Рюрік», у більшій мірі стосуватимуться «дрібних» емітентів, варто очікувати поступове скорочення активності емітентів облігацій, щонайменше у частині кількості зареєстрованих випусків.

Пожвавлення первинного ринку корпоративних облігацій з розширенням ринку у вартісному виразі супроводжувалось помітнішим зростанням кількості зареєстрованих випусків. За 2011 рік Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку зареєстровано всього 209 випусків (у 2008 році – 912 випусків, у 2009 року – 240 випусків, у 2010 році – 127), що спричинило суттєве зростання середнього обсягу облігаційного випуску до 170,8 млн. грн., що майже у 2,3 разу більше, ніж у 2010 році.

В цілому, 2011 рік характеризувався значним підвищенням активності емітентів корпоративних бондів, відкриті (ринкові) облігаційні випуски яких були швидко поглинуті ринком, що пов'язано, в першу чергу, з підвищенням кредитоспроможності емітентів, підтвердженої кредитними рейтингами, а також вищими, у порівнянні з банківськими депозитами, процентними ставками за борговими зобов'язаннями. Зокрема, серед підтримуваних НРА «Рюрік» рейтингових оцінок боргових інструментів можливо виокремити кредитні рейтинги інвестиційної категорії облігаційних випусків комерційного банку «АКТАБАНК» (загальним обсягом 50 млн. грн. з рейтингом uaBBB+), ПАТ «Банк Перший» (загальним обсягом 18,5 млн. грн. з рейтингом uaBBB+), факторингової компанії «Факторинг Фінанс» (загальним обсягом 50 млн. грн. з рейтингом uaBBB+), ПрАТ «Агра» (цільові облігації серій А-Р загальним обсягом 92,985 млн. грн. з рейтингом uaBBB+), фінансової компанії «Астракард» (загальним обсягом 8 млн. грн. з рейтингом uaBBB), ТОВ «Аксіома» (загальним обсягом 80 млн. грн. з рейтингом uaBBB), ТОВ «ІНВЕСТКРЕДИТ» (загальним обсягом 300 млн. грн. з рейтингом uaBBB), ТОВ «Тріумф» (серія А загальним обсягом 30 млн. грн. та серія В загальним обсягом 50 млн. грн. з рейтингами uaBBB–), ТОВ «Електрохімпром» (загальним обсягом 31 млн. грн. з рейтингом uaBBB–) та інші.

[2] Див. Аналітичний огляд ринку облігацій України за 2010 рік // НРА «Рюрік». Режим доступу: http://rurik.com.ua/documents/research/bonds_review_2010.pdf

Очікування відновлення ринку муніципальних облігацій у 2010–2011 роках після повної зупинки наприкінці 2009 року було марним. Значне розширення, яке іноді називали «бумом запозичень міст», що спостерігалось у 2003-2008 роках, змінилось абсолютним «заморожуванням» ринку муніципальних облігацій. Вихід на міжнародний ринок капіталу з 2003 року здійснювала лише Київська міська рада, залучивши 600 млн. дол. США шляхом емісії облігацій зовнішніх позик. Значне боргове навантаження очікує муніципалітети протягом наступних двох років: у 2012-2013 роках свої облігації повинні будуть погасити Донецьк (80 млн. грн.), Бердянськ (10 млн. грн.) та Луцьк (30 млн. грн.). Другий та третій випуски єврооблігацій столиці повинні бути погашені у 2012 та 2015 роках.

Отже, аналітичний департамент НРА «Рюрік» вважає, що у поточних умовах наступні випуски облігацій внутрішніх місцевих позик – лише питання часу. Державний та місцеві бюджети все ще не відновились після кризи, їх доходи поки ще не зможуть покривати видатки. Тому, скоріш за все, варто очікувати, що Міністерство фінансів України дозволить муніципалітетам провести рефінансування шляхом додаткових випусків ОВМП задля уникнення дефолтів вже у поточному році.

Протягом 2011 року НКЦПФР зареєстровано 8 випусків облігацій місцевих позик на суму 584,5 млн. грн., емітентами виступили такі органи самоврядування: Верховна Рада Автономної Республіки Крим на суму 400,00 млн. грн.; Запорізька міська рада – 25,00 млн. грн.; Черкаська міська рада – 60,00 млн. грн. Харківська міська рада – 99,5 млн. грн.

Ринок державних цінних паперів, що зазнав значного розширення у 2010 році, продовжує нарощувати свої масштаби. На вторинному (організованому) ринку державних цінних паперів обсяг укладених угод за 2011 рік становив 99 062,80 млн. грн., тоді як за 2010 рік – 60 721,30 млн. грн. Збільшення обсягів торгів ОВДП на вторинному ринку пов'язано насамперед зі зростанням первинного ринку ОВДП, їх більшою надійністю порівняно з цінними паперами корпоративних емітентів, привабливим рівнем дохідності та стабілізацією валютного курсу гривні.

У 2011 році Міністерством фінансів України було розміщено облігацій внутрішніх державних позик на загальну суму 50 259,86 млн. грн. із середньозваженою дохідністю 9,17% річних та на суму 412,95 млн. дол. США із середньозваженою дохідністю 8,92% річних.

Позитивна динаміка обсягів емісії корпоративних облігацій та підвищена емісійна активність Уряду протягом 2011 року пов'язана зі зменшенням ймовірності технічних дефолтів емітентів, достатньою ліквідністю комерційних банків та страхових компаній в цей період, пожвавленням діяльності лізингових, факторингових та інших фінансових компаній, потребою в довгостроковому фінансуванні підприємств.

На думку НРА «Рюрік», для підвищення прибутковості діяльності банків необхідно перенести фокус з державних цінних паперів, що вже мають невисоку дохідність, на кредитування та боргові інструменти з більш високою нормою прибутку.

За результатами огляду ринку облігацій України за 2011 рік, НРА «Рюрік» підтверджує стримано позитивний прогноз поступового сталого розвитку ринку у поточному році.

Розділ 1. Регуляторна діяльність на ринку облігацій

Одним із пріоритетних напрямів діяльності Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку є створення умов для сприятливого правового клімату на фондовому ринку України, необхідного для залучення коштів вітчизняних та іноземних інвесторів в економіку України. Захист прав і законних інтересів інвесторів та учасників ринку, запобігання правопорушень на ринку цінних паперів, а в разі виявлення цих правопорушень – оперативне їх розслідування здійснюється відповідно до Рішення ДКЦПФР від 31.03.2011 №376 «Про затвердження порядку проведення перевірок діяльності емітентів цінних паперів», затвердженого в Міністерстві Юстиції України 02.06.2011 р. №654/19392.

Комісією здійснюється низка заходів, спрямованих на удосконалення законодавства з питань функціонування фондового ринку в Україні. До основних законодавчих ініціатив, що стосуються удосконалення регулювання фондового ринку України в цілому та ринку облігацій зокрема, що були запропоновані у IV кварталі 2011 року[3], на думку НРА «Рюрік», варто виокремити нижченаведені.

– Президент призначив Членів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (надалі також – НКЦПФР)[4]. Відповідні кадрові рішення передбачені Указами Президента України №№ 1197/2011, 1199/2011, 1200/2011, 1201/2011 від 26 грудня 2011 року, та 1206/2011 й 1207/2011 від 28 грудня 2011 року. Згідно до інформації, викладеної в Указах Президента, Членами національного регулятора призначені панове Олег Мозговий, Олексій Петрашко, Анатолій Амелін, Костянтин Кривенко, Олексій Тарасенко та Євген Воропаєв. Нагадаємо, що 23 листопада 2011 року Президентом також були підписані Укази № 1063/2011 «Про Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку», що декларує основні цілі та принципи роботи НКЦПФР, та № 1064/2011 «Про призначення Д.Тевелєва Головою Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку».

– **Законопроект «Про систему депозитарного обліку цінних паперів» пройшов перше читання.** Проект Закону «Про систему депозитарного обліку цінних паперів», розроблений ДКЦПФР (Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку), 22 грудня 2011 року прийнято Верховною Радою України у першому читанні. За словами Дмитра Тевелєва, Голови Комісії, даний документ спрямований на створення розвиненої та прозорої депозитарної системи України, здатної забезпечити обслуговування операцій з цінними паперами, враховуючи усі інтеграційні процеси фінансових ринків як на національному, так і на міжнародному рівні. Нагадаємо, що серед основних завдань, які покликаний вирішити Закон, – створення централізованої депозитарної системи в Україні, уніфікація принципів та порядку здійснення діяльності учасниками депозитарної системи та взаємодії між ними. За словами пана Тевелєва, документ усуває існуючі недоліки в системі обліку прав власності на цінні папери, вводить чіткі і прозорі механізми здійснення розрахунків по операціях з цінними паперами, вирішує коло корпоративних конфліктів, пов'язаних з веденням реєстру власників іменних цінних паперів.

– Законопроект «Про інститути спільного інвестування» пройшов перше читання. Законопроект «Про інститути спільного інвестування», ініційований НКЦПФР, був прийнятий Парламентом у першому читанні 21 лютого 2012 року. За документ віддали свої голоси 260 депутатів. Нагадаємо, даний проект закону був розроблений регулятором фондового ринку з метою удосконалення законодавчої бази щодо регулювання діяльності інститутів спільного інвестування, зокрема корпоративних та пайових інвестиційних фондів, та актуалізації згідно до сьогоднішніх реалій діючого законодавства. Згідно до тексту Законопроекту, документом передбачено удосконалення порядку створення, функціонування та ліквідації КІФ та ПІФ, класифікація інвестиційних фондів, існування яких не було передбачено в існуючій редакції Закону, встановлення вимог щодо іменної форми випуску цінних паперів та їх існування у бездокументарній формі. Також проектом Закону заплановано впровадження оновленого порядку дій КІФ та інвесторів щодо здійснення розрахунків під час розміщення та викупу цінних паперів ICI тощо. Текст Законопроекту було розроблено спільними зусиллями регулятора та робочої групи при ДКЦПФР, до якої увійшли представники вітчизняних депозитаріїв (НДУ та ВДЦП), саморегулівних (ПАРД, АУФТ) та міжнародних організацій (проект USAID/ Finrep), учасники ринку («Українська біржа», біржа «ПФТС» та ключові зберігачі цінних паперів).

– НКЦПФР на своєму черговому засіданні схвалила проект рішення **«Про внесення змін до Положення про порядок визначення чистої вартості активів недержавного пенсійного фонду (відкритого,**

[3] Інформація щодо основних регуляторних змін на ринку цінних паперів за I-III кв. 2011 р. наведена у попередніх аналітичних оглядах ринку облігацій (режим доступу: http://rurik.com.ua/our-research/branch-reviews/1188
[4] Детальніше у Коментарі НРА «Рюрік» (режим доступу: http://rurik.com.ua/our-research/comments/1465-comments)

корпоративного, професійного)». За словами творців документу, проект розроблено з метою удосконалення повноти та правильності виконання розрахунку чистої вартості активів недержавних пенсійних фондів, а також надання можливості інвесторам об'єктивно та несуперечливо, на будь-який день мати інформацію про обсяг та динаміку пенсійних накопичень. Що стосується змісту документу, то він відображає методику оцінки вартості активів та зобов'язань НПФ, порядок та строки обчислення чистої вартості активів НПФ, контроль за визначенням вартості активів та чистої вартості активів НПФ та інші питання. Якщо предметно говорити про визначення активів НПФ, то регуляторний акт висвітлює методику оцінки акцій і облігацій українських та іноземних емітентів, оцінку корпоративних прав та дебіторської заборгованості, грошових коштів НПФ та банківських металів. Як стверджують розробники документу, регулятор фондового ринку вже обговорив його з Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг, Українською асоціацією інвестиційного бізнесу, Національною асоціацією недержавних пенсійних фондів України та адміністраторів недержавних пенсійних фондів України та професійними учасниками фондового ринку, отримавши від них коментарі та пропозиції.

– НКЦПФР змінить процедуру реєстрації випуску та проспекту емісії облігацій. Так, на черговому засіданні регулятора був схвалений проект рішення «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку щодо реєстрації випуску та проспекту емісії облігацій». Законом, зокрема, передбачено оформлення проспекту емісії не лише при відкритому (публічному), а і при закритому (приватному) розміщенні цінних паперів. Ці та інші аспекти знайдуть відповідне відображення і в регуляторних актах регулятора. Разом з тим, документ дає додаткові можливості та переваги для емітентів, що мають намір здійснити ряд послідовних випусків облігацій Так, відтепер емітент зможе зареєструвати базовий проспект емісії, що міститиме статичну інформацію, а пізніше – оперативно зареєструвати поточні проспекти емісії.

– НКЦПФР схвалила рішення про внесення зміни до **Порядку реєстрації випуску опціонних сертифікатів та проспекту їх емісії.** Перш за все, документ спрямований на захист прав інвесторів, що є основним завданням регулятора. Зміни передбачають додаткові вимоги до емітентів, що мають намір здійснити випуск опціонних сертифікатів з поставкою, базовим активом якого є об'єкт будівництва. В цьому випадку емітент обов'язково має бути власником або користувачем земельної ділянки, на якій передбачається будівництво відповідного об'єкту. Окрім того, зміни до порядку передбачатимуть необхідність надання до Комісії звіту про наслідки виконання зобов'язань емітента щодо поставки базового активу та інші зміни, розроблені з метою приведення нормативно-правового акту у відповідність до вимог чинного законодавства.

– НКЦПФР вносить зміни до **Правил здійснення діяльності з торгівлі цінними паперами**. Відповідне рішення «Про внесення змін до Правил (умов) здійснення діяльності з торгівлі цінними паперами: брокерської діяльності, дилерської діяльності, андеррайтингу, управління цінними паперами» було прийнято на черговому засіданні регулятора. Нормативно-правовий акт розкриває загальні вимоги до договорів, вимоги до дилерського договору, до договору на брокерське обслуговування, вимоги до разового замовлення, а також до договору комісії, договору субкомісії. Окрім того, у документі йде мова про вимоги до договору доручення й договору андерайтингу, вимоги до організації внутрішнього обліку торговця, а також порядок проведення звірки наявності коштів, цінних паперів та інших фінансових інструментів, звітність торговця перед клієнтом тощо. Прийняття цього нормативно-правового документу сприятиме удосконаленню вимог до торговців цінними паперами при здійсненні ними брокерської діяльності, дилерської діяльності, андеррайтингу та управління цінними паперами, правочинів та операцій з цінними паперами та іншими фінансовими інструментами та в цілому покликаний сприяти запобіганню і припиненню порушень на ринку цінних паперів, захисту прав інвесторів й розвитку ринку цінних паперів.

– Народні депутати України Комітету з питань фінансів, банківської діяльності, податкової та митної політики внесли на розгляд Парламенту **Законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства про цінні папери»**[5], розроблений спільно із фахівцями НКЦПФР. Серед основних положень Законопроекту – врегулювання питання щодо можливості здійснення торговцем цінними паперами операцій не тільки з цінними паперами, а також з іншими фінансовими інструментами – форвардами, ф'ючерсами, опціонами тощо. Також документом пропонується врегулювати питання отримання інвесторами повної та достовірної інформації стосовно

[5] Детальніше у Коментарі НРА «Рюрік» (режим доступу: http://rurik.com.ua/our-research/comments/1513-comments)

вчинених торговцями правочинів щодо емісійних цінних паперів у загальнодоступній базі даних Комісії. Окрім того, з метою обмеження ризиків за операціями з цінними паперами, Законопроектом передбачено можливість здійснення регулятором фондового ринку пруденційного нагляду за профучасниками. Якщо говорити про зміни, що стосуються законодавства про рекламу, передбачають розширення переліку вимог до рекламодавців на фондовому ринку з метою протидії недобросовісній конкуренції та ін.

– НКЦПФР погодила **проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення відповідальності учасників фондового ринку».** Відповідне рішення було прийнято 1 листопада 2011 року на засіданні регулятора. Розробленим НКЦПФР Законопроектом передбачено внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, а також Законів України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні», «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців» та «Про цінні папери та фондовий ринок». Так законопроектом, зокрема, передбачається встановлення адміністративної відповідальності за правопорушення в сфері фондового ринку, зокрема, за: обіг цінних паперів без реєстрації їх випуску або порушення порядку здійснення емісії цінних паперів; порушення порядку передачі ведення реєстру власників іменних цінних паперів та порушення умов припинення провадження професійної діяльності на фондовому ринку, а також відмову (ухилення) посадовця юридичної особи від проведення уповноваженими особами Комісії перевірки та ревізії та ін. окрім того, документ передбачає можливість використання Комісією заходів попереджувального та профілактичного характеру до учасників фондового ринку та розширення повноважень регулятора щодо проведення перевірок та досліджень на фондовому ринку. Також законопроект конкретизує повноваження уповноважених осіб регулятора у випадку порушення законодавства на ринку цінних паперів та про акціонерні товариства та законодавства щодо запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму. Вдосконалюються і норми щодо відповідальності юридичних осіб за порушення законодавства на ринку цінних паперів та про акціонерні товариства. Крім того, передбачається право Комісії звертатися до суду з позовом про припинення державної реєстрації акціонерного товариства та емітента у випадках, передбачених Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців».

– НКЦПФР прийняла рішення «**Про внесення змін до Порядку роботи екзаменаційних комісій для атестації фахівців з питань фондового ринку і Правил проведення кваліфікаційних іспитів з питань фондового ринку».** Серед важливих змін – пропозиція фахівцям, що мають великий стаж професійної діяльності (не менше дев'яти років), складати кваліфікаційний іспит лише у формі співбесіди, без обов'язкового тестування. Окрім того, з моменту набрання чинності рішення Комісії, особи, які успішно пройшли тестування та набрали не менше 85 балів, за рішенням голови екзаменаційної Комісії, можуть бути звільнені від співбесіди.

– НКЦПФР на своєму черговому засіданні схвалила рішення **«Про затвердження Положення про державний реєстр випусків цінних паперів»**. Державний реєстр випусків цінних паперів міститиме в собі інформацію щодо зареєстрованих Комісією випусків акцій, облігацій підприємств, облігацій місцевих позик, цінних паперів інститутів спільного інвестування, іпотечних сертифікатів, іпотечних облігацій та сертифікатів фондів операцій з нерухомістю. Також реєстр містить інформацію щодо скасування реєстрації та зупинки обігу цінних паперів. Саме регулятор вестиме, адмініструватиме та оновлюватиме реєстр, а після завершення технічних робіт, реєстр буде розміщено для вільного доступу на офіційному сайті ДКЦПФР, що надасть додаткові можливості для всіх учасників ринку.

– НКЦПФР розробила проект Закону України **«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення вимог до емітентів цінних паперів»**[6]. За словами творців документу, його основне завдання – вдосконалення якості вітчизняних цінних паперів, протидія поширенню так званих «сміттєвих» паперів і, як наслідок, підвищення інвестиційної привабливості українського фондового ринку. Серед основних новацій, передбачених Законопроектом, – удосконалення та деталізація повноважень Комісії зі встановлення ознак фіктивності емітента цінних паперів або похідних (деривативів), а також опис процедури боротьби регулятора з такими емітентами - зупинення обігу цінних паперів та похідних, скасовування реєстрації випуску його цінних паперів, й, окрім того, можливість судового позиву, у випадку, якщо емітент не здійснив заходи із виправлення ситуації. Також, згідно до проекту Закону, при реєстрації проспекту емісії регулятор матиме право здійснювати перевірку

[6] Детальніше у Коментарі НРА «Рюрік» (режим доступу: http://rurik.com.ua/our-research/comments/1229-comments)

достовірності даних, наданих емітентом. У Комісії з'явиться компетенція вимагати проведення додаткової аудиторської перевірки і незалежної оцінки майна, а також отримання додаткової рейтингової оцінки емітента, але лише у тих випадках, коли у регулятора виникатимуть сумніви у достовірності відомостей, які містяться у документах, що подаються емітентом для реєстрації випуску и проспекту емісії цінних паперів. Інші новації стосуються посадових осіб емітента – документом передбачено, що в структурі компанії – емітента цінних паперів має бути бухгалтер чи бухгалтерська служба. Крім того, Законопроектом підвищені вимоги до емісії облігацій. Так, із прийняттям Закону, надавати забезпечення за випуском облігацій підприємств зможе тільки юридична особа. До того ж, розмір забезпечення буде обмежений розміром власного капіталу такої юридичної особи, і цим особам необхідно буде розкривати інформацію про себе та свою діяльність у порядку та строки, встановлені для емітентів.

– НКЦПФР прийняла рішення про **затвердження вимог до аудиторського висновку при розкритті інформації емітентами цінних паперів, окрім емітентів облігацій місцевої позики**. Згідно до нових вимог, аудиторський висновок має не тільки надавати можливість впевнитися, що фінансова звітність компанії відображає достовірну та точну інформацію за минулий рік, але й зобов'язує аудитора висловити свою думку щодо можливості безперервної діяльності підприємства через 12 місяців. Таким чином, підвищуватиметься довіра потенційних інвесторів до фінансових інструментів, зростатиме поінформованість з отримання впевненості у майбутньому та зменшуватимуться ризиків при інвестуванні. Нові вимоги до аудиторського висновку при розкритті інформації емітентами цінних паперів було розроблено для підвищення прозорості фондового ринку України і якості фінансової інформації, що розкривається учасниками ринку, а також задля адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу.

– НКЦПФР вносить необхідні зміни до **Положення про функціонування фондових бірж**. Чергові актуальні новації торкнуться протидії використанню інсайдерської інформації під час здійснення операцій на фондових біржах та допуску цінних паперів іноземних емітентів для лістингу на вітчизняних майданчиках. За словами розробників, нова редакція документу передбачає дії фондових бірж та механізм повідомлення регулятора про операції з цінними паперами та/або похідними (деривативами), у разі, якщо існує підозра в тому, що під час їх здійснення використовується або може бути використана інсайдерська інформація. Попередні зміни до Положення про функціонування фондових бірж передбачали можливість включення до першого і другого рівнів лістингу локальних майданчиків акцій та облігацій нерезидентів. Як наслідок, можна очікувати розширення спектру інструментів, що буде сприяти розвитку вітчизняного фондового ринку та зростанню його показників. Зміни до Положення визначають ряд певних вимог до таких цінних паперів іноземних емітентів.

Розділ 2. Загальний огляд організованого ринку цінних паперів

Станом на кінець 2011 року на фондовому ринку України діяли десять організаторів торгівлі. За даними Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (донедавна – ДКЦПФР), обсяг виконаних біржових контрактів з цінними паперами за 2011 рік набув суттєвого розширення та становив 235,84 млрд. грн., що майже у 1,8 разу більше, ніж у 2010 році (див. рис. 2.1).

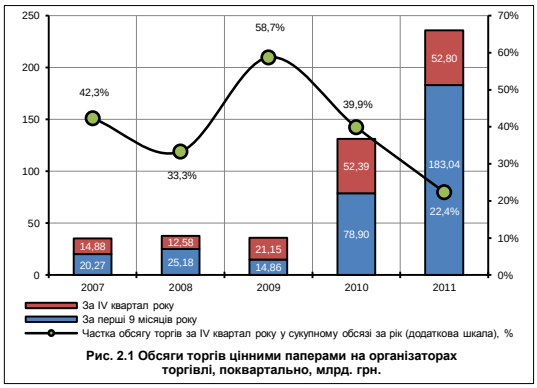

Рис. 2.1 Обсяги торгів цінними паперами на організаторах торгівлі, поквартально, млрд. грн.

Очікування НРА «Рюрік» щодо суттєвого зростання обсягу виконаних біржових контрактів у 2011 році, що зазначалось у попередніх аналітичних оглядах ринку облігацій України, справдились. Однак очікування подвійного зростання обсягу виконаних біржових контрактів за рахунок суттєвого зростання активності у IV кварталі року не виправдались. Обсяг біржових контрактів у IV кварталі 2011 року становив всього 52,8 млрд. грн., що лише на 0,41 млрд. грн. більше, ніж за відповідний період попереднього року. Таким чином, частка обсягу торгів на фондових біржах за IV квартал 2011 року у річному обсязі становила всього 22,4%, при тому, що у 2010 році – 39,9%, у 2009 році – 58,7%. НРА «Рюрік» зазначає, що скорочення активності торговців на фондових майданчиках України спричинена погіршенням зовнішньоекономічної кон'юнктури та зниженням очікувань подальшого макроекономічного розвитку.

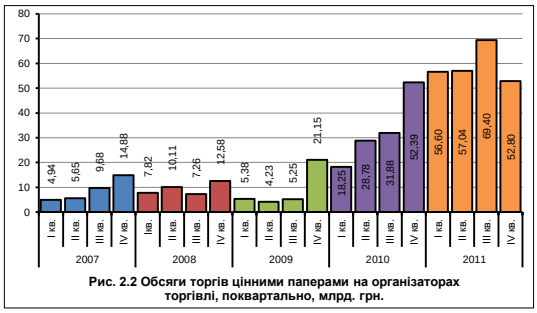

Рис. 2.2 Обсяги торгів цінними паперами на організаторах торгівлі, поквартально, млрд. грн.

За IV квартал 2011 року на біржових майданчиках України виконано договорів на загальну суму 52,8 млрд. грн., що на 0,41 млрд. грн., або на 0,8% більше, ніж за відповідний період 2010 року, та на 16,6 млрд. грн., або на 24,0% менше, ніж за III квартал 2011 року (див. рис. 2.2).

За підсумками 2011 року ФБ ПФТС закріпила лідируючу позицію серед організаторів торгівлі з 37,68% загального обсягу біржових контрактів (46,46% за 2010 рік). З незначним відставанням другу та третю позиції зайняли ФБ «Перспектива» та Українська Біржа з 33,53% та 27,08% загального обсягу торгів відповідно (див. рис. 2.3).

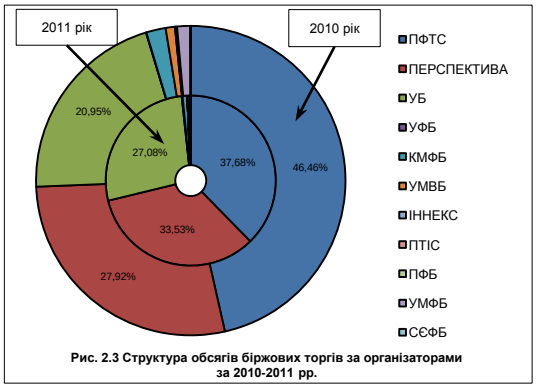

Рис. 2.3 Структура обсягів біржових торгів за організаторами за 2010-2011 рр.

В цілому, НРА «Рюрік» констатує подальшу консолідацію організованого фондового ринку: на 3 найбільші організатори за підсумками 2011 року припадає 96,64% сукупного обсягу торгів на організованому ринку (95,32% у 2010 році, 79,57% у 2009 році).

Структуру обсягів торгів на біржовому ринку у 2010 та 2011 роках наведено у Додатку А та Додатку Б відповідно.

Структуру обсягів торгів на біржовому ринку України у розрізі організаторів торгівлі протягом 2007-2011 років наведено у табл. 2.1.

Таблиця 2.1 Структура обсягів торгів на біржовому ринку України у розрізі організаторів торгівлі протягом 2007-2011 років, млн. грн.

Організатор торгівлі	2007		2008		2009		2010		2011	
	Обсяг	Частка	Обсяг	Частка	Обсяг	Частка	Обсяг	Частка	Обсяг	Частка
УФБ	81,11	0,23%	90,49	0,24%	58,80	0,16%	54,39	0,04%	396,37	0,17%
КМФБ	443,90	1,26%	1180,71	3,13%	1573,51	4,37%	2663,63	2,03%	2081,08	0,88%
ПФТС	30768,64	87,54%	33991,89	90,02%	13955,44	38,75%	60991,25	46,46%	88859,77	37,68%
УМВБ	58,03	0,17%	101,88	0,27%	1828,78	5,08%	1267,60	0,97%	2,39	0,00%
ІННЕКС	961,49	2,74%	86,37	0,23%	205,43	0,57%	72,94	0,06%	32,30	0,01%
ПТІС	2237,02	6,36%	4,02	0,01%	787,79	2,19%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
ПФБ	35,22	0,10%	212,21	0,56%	970,39	2,69%	220,15	0,17%	245,23	0,10%
УМФБ	58,03	0,17%	529,97	1,40%	1796,32	4,99%	1808,97	1,38%	1083,58	0,46%
ПЕРСПЕКТИВА	436,61	1,24%	1374,51	3,64%	11412,45	31,69%	36649,58	27,92%	79071,89	33,53%
СЄФБ	0,00	0,00%	187,73	0,50%	136,97	0,38%	50,59	0,04%	199,61	0,08%
УБ	0,00	0,00%	0,00	0,00%	3288,18	9,13%	27510,42	20,95%	63867,85	27,08%
Всього	35149,72	100,00%	37759,79	100,00%	36014,01	100,00%	131289,56	100,00%	235840,07	100,00%

Щоденні обсяги торгів цінними паперами на організованому ринку у 2010-2011 роках показано на рис. 2.4. Найбільший обсяг торгів у 2011 році (за день) було зафіксовано у жовтні, а саме 6 жовтня

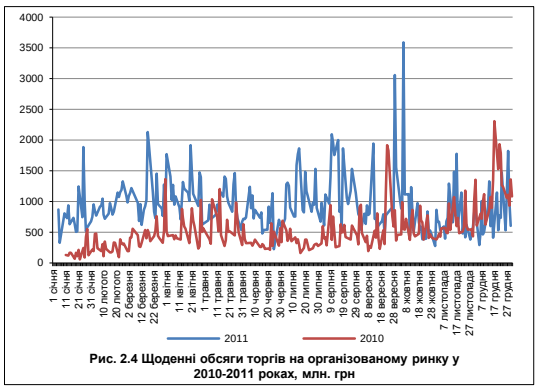

Рис. 2.4 Щоденні обсяги торгів на організованому ринку у 2010-2011 роках, млн. грн

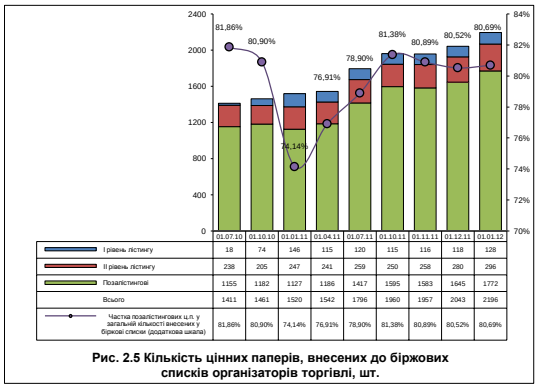

	01.07.10	01.10.10	01.01.11	01.04.11	01.07.11	01.10.11	01.11.11	01.12.11	01.01.12
І рівень лістингу	18	74	146	115	120	115	116	118	128
ІІ рівень лістингу	238	205	247	241	259	250	258	280	296
Позалістингові	1155	1182	1127	1186	1417	1595	1583	1645	1772
Всього	1411	1461	1520	1542	1796	1960	1957	2043	2196
Частка позалістингових цл. у загальній кількості внесених у біржові списки (додаткова шкала)	81,86%	80,90%	74,14%	76,91%	78,90%	81,38%	80,89%	80,52%	80,69%

Рис. 2.5 Кількість цінних паперів, внесених до біржових списків організаторів торгівлі, шт.

2011 року (3 588 млн. грн.), що є суттєво більшим значенням, ніж у 2010 році (17 грудня 2010 року – 2 308 млн. грн.).

Станом на 01.01.2012 р. кількість цінних паперів, які включено до біржових реєстрів організаторів торгівлі, становить 424. У біржовому реєстрі до котирувального списку за І рівнем лістингу включено 128 цінних паперів (з урахуванням перебування у біржовому реєстрі на декількох організаторах торгівлі – 194 цінних паперів), за ІІ рівнем лістингу – 296 цінних паперів (з урахуванням перебування у біржовому реєстрі на декількох організаторах торгівлі – 318 цінних паперів).

Цінні папери емітентів, що не відповідають вимогам лістингу, заносяться до біржових списків як позалістингові цінні папери та станом на 01.01.2012 р. становлять найбільшу кількість цінних паперів емітентів, які допущено до обігу на організаторах торгівлі (див. рис. 2.5). НРА «Рюрік» відмічає підвищення частки позалістингових цінних паперів, що не відповідають вимогам біржі щодо інструментів І та ІІ рівнів лістингу (80,69% загальної кількості станом на 01.01.2012 р.).

За 2011 рік найбільший обсяг торгів цінними паперами на організованому ринку України у розрізі інструментів здійснено з державними облігаціями (99,13 млрд. грн., 42,03% сукупного обсягу торгів). Обсяг торгів з акціями, що за результатами І півріччя 2011 року був найбільшим у розрізі інструментів, за підсумками 2011 року становив 79,43 млрд. грн., або 33,68% сукупного обсягу, займаючи другу позицію. Обсяги торгів з облігаціями підприємств продовжили поступове збільшення та за результатами 2011 року становили 21,53 млрд. грн., або 9,13% сукупного обсягу торгів. Обсяг торгів з облігаціями місцевих позик, як і у попередні періоди, залишився відносно невеликим та за результатами 2011 року становив 0,46 млрд. грн., або 0,2% сукупного обсягу торгів (див. табл. 2.2).

Таблиця 2.2 Обсяги торгів на біржовому ринку України у розрізі видів цінних паперів протягом 2006-2011 років, млрд. грн.

Вид цінного папера	Період											
	2006 рік		2007 рік		2008 рік		2009 рік		2010 рік		2011 рік	
	Обсяг	Частка у загальному обсязі	Обсяг	Частка у загальному обсязі	Обсяг	Частка у загальному обсязі	Обсяг	Частка у загальному обсязі	Обсяг	Частка у загальному обсязі	Обсяг	Частка у загальному обсязі
Акції	6,95	23,92%	13,61	38,72%	11,82	31,30%	13,54	37,60%	52,71	40,15%	79,43	33,68%
Державні облігації України	8,51	29,29%	2,77	7,88%	8,55	22,64%	8,18	22,72%	60,86	46,36%	99,13	42,03%
Облігації підприємств	12,13	41,76%	17,36	49,39%	16,61	43,99%	7,07	19,63%	6,71	5,11%	21,53	9,13%
Облігації місцевих позик	0,99	3,41%	0,79	2,25%	0,46	1,22%	0,03	0,08%	0,14	0,11%	0,46	0,20%
Інвестиційні сертифікати	0,33	1,14%	0,43	1,22%	0,2	0,53%	7,14	19,83%	7,14	5,44%	11,40	4,83%
Похідні цінні папери	0,09	0,31%	0,05	0,14%	0,12	0,32%	0,05	0,14%	3,73	2,84%	23,89	10,13%
Інші	0,05	0,17%	0,13	0,37%	-	-	-	-	-	-	-	-
Всього	**29,05**	**100,00%**	**35,15**	**100,00%**	**37,76**	**100,00%**	**36,01**	**100,00%**	**131,29**	**100,00%**	**235,84**	**100,00%**

За останніми даними НБУ, частка операцій з цінними паперами, які вільно обертаються на біржовому фондовому ринку, не перевищує 8,5% від його загального обороту.

Незважаючи на певне збільшення частки операцій з цінними паперами, що здійснюються на біржовому ринку фондовий ринок залишається надзвичайно закритим: приблизно 90,0% усіх операцій на ньому здійснюються в так званому приватному режимі; дефіцит цінних паперів, що вільно обертаються на ринку, та операцій з ними перешкоджають встановленню об'єктивної вартості та дохідності вітчизняних цінних паперів; це унеможливлює активне використання цінних паперів як поширеного інструменту ліквідної застави, звужуючи можливості Національного банку України під час рефінансування банків та здійснення операцій на відкритому ринку; за цих умов Національний банк України змушений здійснювати емісію гривні, використовуючи переважно валютний канал, що, з одного боку, спричинює залежність грошового обігу від іноземної валюти та

курсу гривні, а з іншого – пояснює невисоку чутливість грошової маси та реальної економіки до змін відсоткових ставок.

Позитивної оцінки вимагає факт того, що Національний банк України сприяє розвитку ринку корпоративних облігацій, зберігаючи за ними статус фінансових інструментів, з якими він може працювати під час здійснення рефінансування банків, що, на думку НРА «Рюрік», додатково стимулює відновлення ринку корпоративних бондів.

Вторинний ринок, як і раніше, займає найбільшу частку обсягу торгів на організаторах торгівлі (75,94% за 2011 рік) (див. табл. 2.3).

Таблиця 2.3 Обсяги торгів на біржовому ринку України у розрізі видів цінних паперів, організаторів та типу ринку протягом 2011 року, млн. грн.

Організатор торгівлі	Первинний ринок				Обсяг торгів на первинному ринку	Вторинний ринок						Обсяг торгів на вторинному ринку	Ринок приватизації	Строковий ринок	Ринок РЕПО				Обсяг торгів на ринку РЕПО	Загальний обсяг торгів на організаторах торгівлі
	Акції	Облігації підприємств	Похідні цінні папери (деривативи)	Облігації місцевих позик		Акції	Облігації підприємств	Державні облігації України	Облігації місцевих позик	Інвестиційні сертифікати	Похідні цінні папери (деривативи)		Акції	Похідні цінні папери (деривативи)	Акції	Облігації підприємств	Облігації місцевих позик	Інвестиційні сертифікати		
УФБ	0,00	323,50	0,62	0,00	**324,12**	9,20	1,95	0,00	0,00	0,03	58,56	**69,73**	**2,52**	**0,00**	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**	*396,37*
КМФБ	0,00	1 615,81	0,00	0,00	**1 615,81**	357,22	69,74	0,00	0,00	35,45	0,00	**462,41**	**2,86**	**0,00**	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**	*2 081,08*
Іннекс	0,00	16,45	0,00	0,00	**16,45**	0,49	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,49**	**15,36**	**0,00**	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**	*32,30*
ПФБ	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**	119,10	109,65	0,00	0,00	16,48	0,00	**245,23**	**0,00**	**0,00**	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**	*245,23*
УМВБ	0,21	0,00	2,02	0,17	**2,39**	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**	**0,00**	**0,00**	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**	*2,39*
УМФБ	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**	748,18	176,45	0,00	0,00	158,86	0,00	**1 083,48**	**0,10**	**0,00**	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**	*1 083,58*
СЕФБ	0,00	145,16	0,00	0,00	**145,16**	16,14	9,57	0,00	0,00	28,24	0,00	**53,94**	**0,50**	**0,00**	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**	*199,61*
ПФТС	0,00	8 159,56	0,00	60,00	**8 219,56**	2 084,64	2 233,17	76 183,32	75,91	54,23	0,00	**80 631,27**	**2,60**	**0,00**	6,15	0,00	0,00	0,19	**6,34**	*88 859,77*
Перспектива	0,00	3 047,07	2,82	100,16	**3 150,05**	39 531,06	3 064,83	22 300,51	0,00	10 850,79	174,64	**75 921,84**	**0,00**	**0,00**	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**	*79 071,89*
УБ	0,00	2 054,24	0,00	133,00	**2 187,24**	19 323,45	425,98	645,10	9,43	230,48	0,00	**20 634,46**	**0,00**	**23 653,82**	17 213,94	73,15	83,37	21,88	**17 392,34**	*63 867,85*
Усього	***0,21***	***15 361,79***	***5,45***	***293,32***	***15 660,78***	***62 189,48***	***6 091,33***	***99 128,94***	***85,35***	***11 374,56***	***233,20***	***179 102,86***	***23,93***	***23 653,82***	***17 220,09***	***73,15***	***83,37***	***22,06***	***17 398,67***	***235 840,07***

За підсумками загального огляду ринку цінних паперів України за 2011 рік НРА «Рюрік» вважає за потрібне відмітити наступні особливості:

– Очікування подвійного зростання обсягу виконаних біржових контрактів за рахунок суттєвого зростання активності у IV кварталі року не виправдались. Обсяг біржових контрактів у IV кварталі 2011 року становив всього 52,8 млрд. грн., що лише на 0,41 млрд. грн. більше, ніж за відповідний період попереднього року. Таким чином, частка обсягу торгів на фондових біржах за IV квартал 2011 року у річному обсязі становила всього 22,4%, при тому, що у 2010 році – 39,9%, у 2009 році – 58,7%.

– За IV квартал 2011 року на біржових майданчиках України виконано договорів на загальну суму 52,8 млрд. грн., що на 0,41 млрд. грн., або на 0,8% більше, ніж за відповідний період 2010 року, та на 16,6 млрд. грн., або на 24,0% менше, ніж за III квартал 2011 року.

– Подальша консолідація організованого фондового ринку: на 3 найбільші організатори за підсумками 2011 року припадає 96,64% сукупного обсягу торгів на організованому ринку (95,32% у 2010 році, 79,57% у 2009 році).

– Підвищення частки позалістингових цінних паперів, що не відповідають вимогам біржі щодо інструментів I та II рівнів лістингу (80,69% загальної кількості станом на 01.01.2012 р.).

– За 2011 рік найбільший обсяг торгів цінними паперами на організованому ринку України у розрізі інструментів здійснено з державними облігаціями (99,13 млрд. грн., 42,03% сукупного обсягу торгів). Обсяг торгів з акціями, що за результатами I півріччя 2011 року був найбільшим у розрізі інструментів, за підсумками 2011 року становив 79,43 млрд. грн., або 33,68% сукупного обсягу, займаючи другу позицію. Обсяги торгів з облігаціями підприємств продовжили поступове збільшення та за результатами 2011 року становили 21,53 млрд. грн., або 9,13% сукупного обсягу торгів. Обсяг торгів з облігаціями місцевих позик, як і у попередні періоди, залишився відносно невеликим та за результатами 2011 року становив 0,46 млрд. грн., або 0,2% сукупного обсягу торгів.

Розділ 3. Місце облігацій на фондовому ринку України

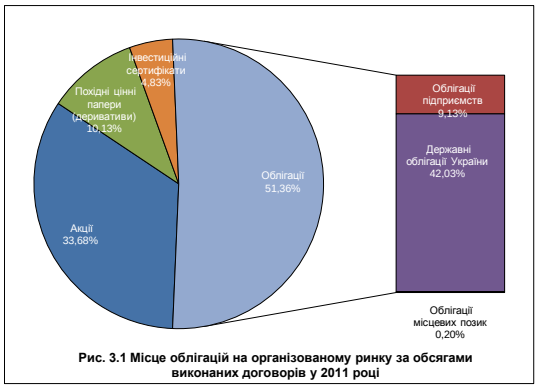

Рис. 3.1 Місце облігацій на організованому ринку за обсягами виконаних договорів у 2011 році

Обсяги торгів облігаціями на організованому ринку України за 2011 рік становили 121,12 млрд. грн., або 51,36% сукупного обсягу виконаних договорів з цінними паперами на організаторах (50,68 млрд. грн., або 44,6% сукупного обсягу виконаних договорів з цінними паперами на організаторах у І півріччі 2011 року, 67,72 млрд. грн., або 51,58% сукупного обсягу у 2010 році) (див. рис. 3.1).

Варто відзначити, що частка облігацій за результатами 2011 року зросла до рівня 51,36%, тоді як за результатами І півріччя 2011 року – 44,6%, при цьому частки окремих облігаційних інструментів (корпоративні, державні та муніципальні облігації) суттєво змінились.

За результатами 2011 року частка обсягів торгів на організованому ринку корпоративними облігаціями зросла до 9,1% (21,53 млрд. грн.) сукупного обсягу торгів, що суттєво перевищує показник 2010 року – 5,1% (6,71 млрд. грн.) (див. рис. 3.2), однак є меншою, ніж за результатами І півріччя 2011 року (9,9%).

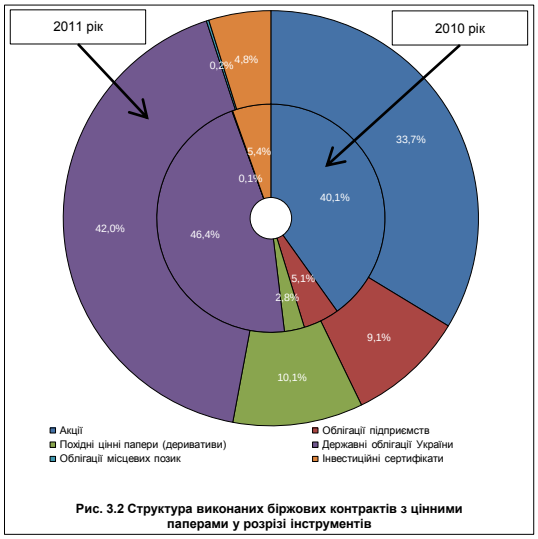

Рис. 3.2 Структура виконаних біржових контрактів з цінними паперами у розрізі інструментів

Обсяги торгів з державними облігаціями, що у минулому році становили тоді ще рекордні 60,86 млрд. грн., або 46,4% сукупного обсягу, за результатами 2011 року дещо звузили свою частку, склавши 99,13 млрд. грн., або 42,0% сукупного обсягу торгів.

Обсяги торгів з муніципальними облігаціями, враховуючи відносно невеликий обсяг останніх в обігу, так і не набули значного розширення, склавши за результатами 2011 року всього 0,46 млрд. грн., або 0,20% сукупного обсягу.

Торгівля державними облігаціями у 2011 році, як і у попередньому році, відбувалась переважно на ФБ ПФТС (76,85% обсягу торгів державними облігаціями на організаторах) та УБ (22,50% обсягу торгів державними облігаціями на організаторах) (див. рис. 3.3). Найбільший обсяг контрактів з облігаціями підприємств за 2011 рік виконано також на ФБ ПФТС – 48,28% обсягу торгів облігаціями підприємств на організаторах, на УБ – 11,86%, на фондовій біржі «Перспектива» – 28,39%. Торгівля муніципальними облігаціями за результатами 2011 року перейшла з ФБ ПФТС (98,71% обсягу торгів муніципальними облігаціями на організаторах у 2010 році) до УБ (48,87% обсягу торгів муніципальними облігаціями на організаторах у 2011 році).

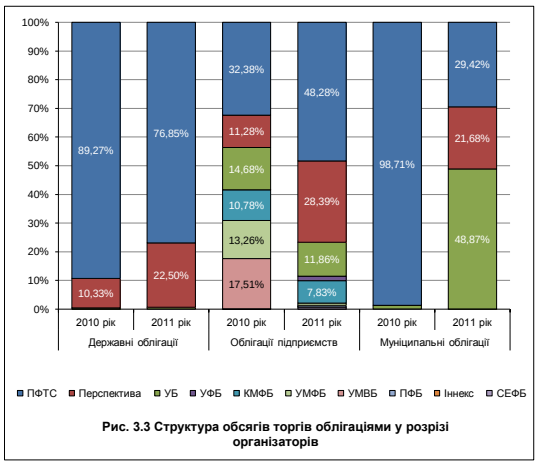

Рис. 3.3 Структура обсягів торгів облігаціями у розрізі організаторів

За підсумками загального огляду місця облігацій на фондовому ринку України за 2011 рік НРА «Рюрік» вважає за потрібне відмітити наступні особливості:

– Обсяги торгів облігаціями на організованому ринку України за 2011 рік становили 121,12 млрд. грн., або 51,36% сукупного обсягу виконаних договорів з цінними паперами на організаторах (50,68 млрд. грн., або 44,6% сукупного обсягу виконаних договорів з цінними паперами на організаторах у І півріччі 2011 року, 67,72 млрд. грн., або 51,58% сукупного обсягу у 2010 році). Варто відзначити, що частка облігацій за результатами 2011 року зросла до рівня 51,36%, тоді як за результатами І півріччя 2011 року – 44,6%, при цьому частки окремих облігаційних інструментів (корпоративні, державні та муніципальні облігації) суттєво змінились.

– За результатами 2011 року частка обсягів торгів на організованому ринку з корпоративними облігаціями зросла до 9,1% (21,53 млрд. грн.) сукупного обсягу торгів, що суттєво перевищує показник 2010 року – 5,1% (6,71 млрд. грн.), однак є меншою, ніж за результатами І півріччя 2011 року (9,9%).

Розділ 4. Первинний ринок облігацій

За останніми наявними даними НКЦПФР, обсяг залучених в економіку України інвестицій через інструменти фондового ринку у І півріччі 2011 року становив 75,32 млрд. грн., що майже у 2 рази більше, ніж у відповідному періоді 2010 року (І півріччя 2010 року – 38,09 млрд. грн.).

Обсяг випусків цінних паперів є одним з головних показників розвитку ринку цінних паперів. Загальний обсяг випусків емісійних цінних паперів за 2011 рік, зареєстрованих НКЦПФР, продемонстрував суттєве зростання та станом на 01.01.2012 р. становив 1 014,2 млрд. грн. (див. рис. 4.1).

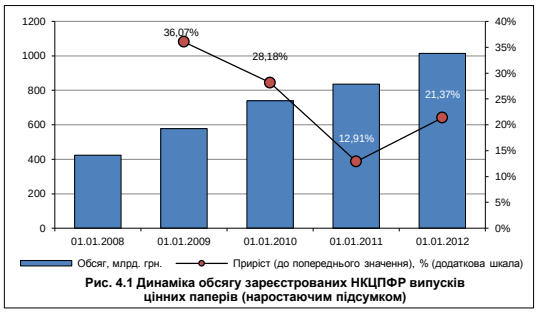

Рис. 4.1 Динаміка обсягу зареєстрованих НКЦПФР випусків цінних паперів (наростаючим підсумком)

Протягом 2011 року НКЦПФР зареєстровано випуски емісійних цінних паперів на загальну суму 178,6 млрд. грн. (див. рис. 4.2), у тому числі:

- *акцій – на суму 57,79 млрд. грн.;*
- *облігацій підприємств – на суму 35,7 млрд. грн.;*
- *опціонів – на суму 3,44 млн. грн.;*
- *облігацій місцевих позик – на суму 584,5 млн. грн.;*
- *інвестиційних сертифікатів пайових інвестиційних фондів – на суму 75,75 млрд. грн.;*
- *акцій корпоративних інвестиційних фондів – на суму 8,77 млрд. грн.*

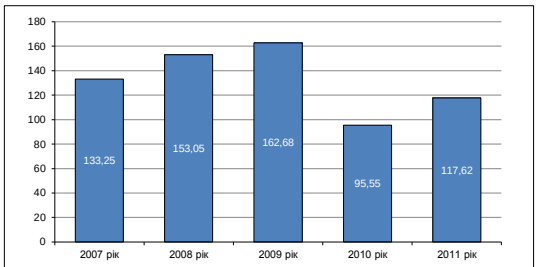

Рис. 4.2 Обсяги зареєстрованих НКЦПФР випусків цінних паперів, за період, млрд. грн.

Таким чином, серед фінансових інструментів найбільші обсяги випусків зареєстровано з акціями – 32,36%, та з цінними паперами ІСІ – 42,42% від сукупного обсягу випусків емісійних цінних паперів за 2011 рік. Обсяг випусків корпоративних бондів становив 19,99% сукупного обсягу зареєстрованих випусків цінних паперів за 2011 рік.

Протягом 2011 року НКЦПФР зареєстровано 209 випусків облігацій підприємств на суму 35,7 млрд. грн. (рис. 4.3). У порівнянні з відповідним періодом 2010 р., обсяг зареєстрованих випусків облігацій підприємств збільшився на 26,21 млрд. грн.

Рис. 4.3. Обсяг та кількість зареєстрованих випусків корпоративних облігацій

Середня вартість облігаційного випуску за 2011 рік досягла 170,8 млн. грн., що у 2,3 разу більше, ніж у 2010 році, та є найбільшим значенням з 2001 року (див. рис. 4.4).

За 2011 рік 43,9% обсягу випусків корпоративних облігацій здійснено банками (13,9 млрд. грн.), 60,8% – підприємствами (21,7 млрд. грн.) (див. рис. 4.5). Варто відмітити, що вперше за останні три роки Комісією було зареєстровано випуск облігацій страхової компанії (ПРАТ СК «ДНІПРОІНМЕД») обсягом 100 млн. грн.

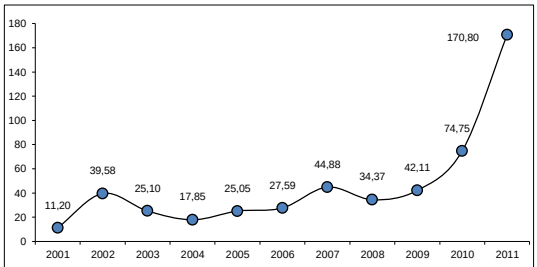

Рис. 4.4. Середня вартість облігаційного випуску, млн. грн.

Тенденція останніх 10 років (найбільшою питомою вагою в загальному обсязі зареєстрованих випусків облігацій характеризувались облігаційні випуски підприємств) може бути порушена у поточному році, адже банки починають виходити на ринок корпоративних облігацій не тільки у якості інвесторів, а й в якості емітентів. Також, враховуючи останні ініціативи НКЦПФР щодо підвищення вимог до емітентів цінних паперів, що, на думку НРА «Рюрік», у більшій мірі стосуватимуться «дрібних» емітентів, варто очікувати поступове скорочення активності емітентів облігацій, щонайменше у частині кількості зареєстрованих випусків.

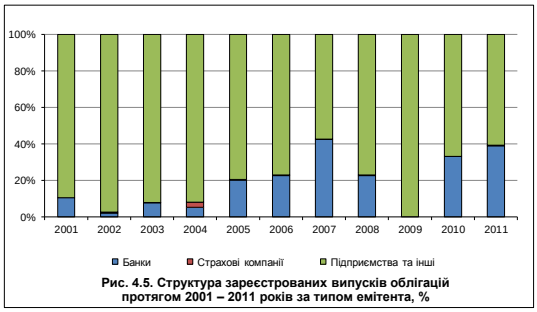

Рис. 4.5. Структура зареєстрованих випусків облігацій протягом 2001 – 2011 років за типом емітента, %

За останніми наявними даними, у І півріччі 2011 року до п'ятірки найбільших випусків облігацій підприємств потрапили два випуски банків: ПАТ Комерційний банк «ПриватБанк» з емісією обсягом 2 млрд. грн. та ПАТ КБ «Правекс-банк» з емісією обсягом 500 млн. грн. У 2010 році до п'ятірки найбільших випусків облігацій підприємств потрапили три випуски банків: ПАТ «Дочірній банк

Сбербанку Росії» з емісією обсягом 750 млн. грн., ПАТ Комерційний банк «ПриватБанк» з емісією обсягом 500 млн. грн. та ПАТ «Державний експортно-імпортний банк України» з емісією 400 млн. грн. (див. табл. 4.1).

Також НРА «Рюрік» констатує суттєве підвищення концентрації первинного ринку корпоративних облігацій, адже на 5 найбільших зареєстрованих випусків у І півріччі 2011 року припадає 49,75% сукупного обсягу зареєстрованих випусків корпоративних бондів (25,18% у 2010 році). НРА «Рюрік» вважає, що дана тенденція збереглась і за результатами 2011 року. Вищенаведена інформація буде опублікована у річному звіті НКЦПФР за 2011 рік, що знайде своє відображення у наступному аналітичному огляді НРА «Рюрік».

Таблиця 4.1 Перелік емітентів, які зареєстрували найбільші випуски облігацій, млн. грн.

Перелік емітентів, які зареєстрували найбільші випуски облігацій у І півріччі 2011 року		
Назва емітента	**Обсяг випуску, млн. грн.**	**Частка у загальному обсязі емісій, %**
ТОВ «ЕСУ»	5300	31,96%
ПАТ Комерційний банк «ПриватБанк»	2000	12,06%
ПАТ КБ «Правекс-банк»	500	3,02%
ТОВ Агрокомплекс «Зелена долина»	300	1,81%
ПАТ «Київхліб»	150	0,90%
СУМА:	**8250**	**49,75%**
Перелік емітентів, які зареєстрували найбільші випуски облігацій у 2010 році		
Назва емітента	**Обсяг випуску, млн. грн.**	**Частка у загальному обсязі емісій, %**
ПАТ «Дочірній банк Сбербанку Росії»	750	7,90%
ПАТ Комерційний банк «ПриватБанк»	500	5,27%
ТОВ Торгівельно-житловий комплекс «Київський»	440	4,64%
ПАТ «Державний експортно-імпортний банк України»	400	4,21%
ТОВ «Іпотечна компанія «Аркада-Фонд»	300	3,16%
СУМА:	**2390**	**25,18%**

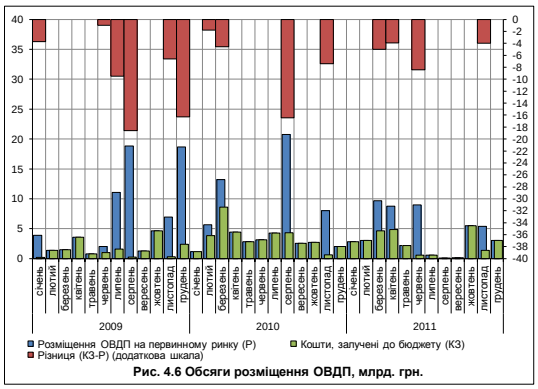

Рис. 4.6 Обсяги розміщення ОВДП, млрд. грн.

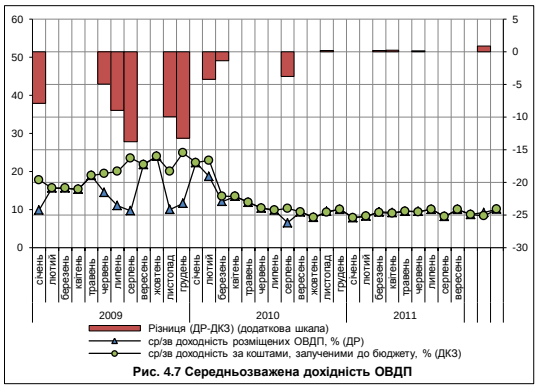

Рис. 4.7 Середньозважена дохідність ОВДП

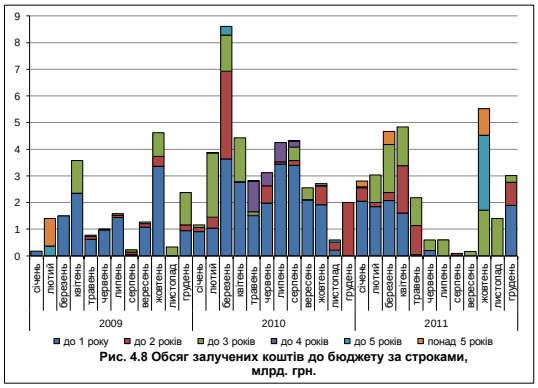

Рис. 4.8 Обсяг залучених коштів до бюджету за строками, млрд. грн.

У січні 2011 року Міністерством фінансів України було розміщено облігацій внутрішніх державних позик на загальну суму 50 259,86 млн. грн. із середньозваженою дохідністю 9,17% річних та на суму 412,95 млн. дол. США із середньозваженою дохідністю 8,92% річних, із них:

– сума коштів, що надійшла до Державного бюджету України в січні 2011 року за результатами проведення аукціонів з первинного розміщення ОВДП, становила 28 905,86 млн. грн. у національній валюті із середньозваженою дохідністю 8,92% річних та 412,95 млн. дол. США із середньозваженою дохідністю 8,92%;

– випущено ОВДП для збільшення формування статутного капіталу банків протягом 2011 року на загальну суму 8 854,00 млн. грн. із середньозваженою дохідністю 9,50% річних;

– випущено ОВДП для збільшення формування статутного капіталу НАК «Нафтогаз України» у 2011 році на загальну суму 12 500,00 млн. грн. із середньозваженою дохідністю 9,50% річних.

Обсяги розміщених ОВДП та коштів, залучених від розміщення останніх, з помісячною розбивкою наведено на рис. 4.6.

В цілому, середньозважена дохідність, за якою Міністерству фінансів України вдавалось залучати кошти шляхом розміщення ОВДП, протягом 2011 року практично зрівнялась з середньозваженою дохідністю ОВДП, запропонованих для розміщення (див. рис. 4.7).

Як і у попередні роки, у 2011 році найбільшим попитом користувались короткострокові та середньострокові ОВДП – до 1 року, до 2 років та до 3 років (див. рис. 4.8).

Середньозважена дохідність за розміщеними облігаціями внутрішньої державної позики протягом 2011 року поступово знижувалась та була значно нижчою, ніж у попередні роки.

Водночас дохідність за короткостроковими ОВДП до 1 року протягом 2011 року була дещо нижчою, аніж дохідність за облігаціями строком до 2 років та до 3 років. Динаміку середньозваженої дохідності, встановленою за результатами аукціонів Міністерства фінансів, внаслідок яких було залучено кошти до бюджету, показано на рис. 4.9 з розподілом за строками обігу ОВДП.

Протягом 2011 року НКЦПФР зареєстровано 8 випусків облігацій місцевих позик на суму 584,5 млн. грн., емітентами виступили такі органи самоврядування: Верховна Рада Автономної Республіки Крим на суму 400,00 млн. грн.; Запорізька міська рада – 25,00 млн. грн.; Черкаська міська рада – 60,00 млн. грн. Харківська міська рада – 99,5 млн. грн. (див. рис. 4.10).

Повний перелік запозичень муніципалітетів, за даними Міністерства фінансів, наведено у Додатку В.

За підсумками огляду первинного ринку облігацій України за 2011 рік НРА «Рюрік» вважає за потрібне відмітити наступні особливості:

– протягом 2011 року НКЦПФР зареєстровано випуски емісійних цінних паперів на загальну суму 178,6 млрд. грн.;

– обсяг випусків корпоративних бондів становив 19,99% сукупного обсягу зареєстрованих випусків цінних паперів за 2011 рік. Протягом 2011 року НКЦПФР зареєстровано 209 випусків облігацій підприємств на суму 35,7 млрд. грн. У порівнянні з відповідним періодом 2010 р., обсяг зареєстрованих випусків облігацій підприємств збільшився на 26,21 млрд. грн.;

– за 2011 рік 43,9% обсягу випусків корпоративних облігацій здійснено банками (13,9 млрд. грн.), 60,8% – підприємствами (21,7 млрд. грн.). Варто відмітити, що вперше за останні три роки Комісією було зареєстровано випуск облігацій страхової компанії (ПРАТ СК «ДНІПРОІНМЕД») обсягом 100 млн. грн.;

– середня вартість облігаційного випуску за 2011 рік досягла 170,8 млн. грн., що у 2,3 разу більше, ніж у 2010 році, та є найбільшим значенням з 2001 року;

– середньозважена дохідність, за якою Міністерству фінансів України вдавалось залучати кошти шляхом розміщення ОВДП, протягом 2011 року практично зрівнялась з середньозваженою дохідністю ОВДП, запропонованих для розміщення;

– протягом 2011 року НКЦПФР зареєстровано 8 випусків облігацій місцевих позик на суму 584,5 млн. грн., емітентами виступили такі органи самоврядування: Верховна Рада Автономної Республіки Крим на суму 400,00 млн. грн.; Запорізька міська рада – 25,00 млн. грн.; Черкаська міська рада – 60,00 млн. грн. Харківська міська рада – 99,5 млн. грн.

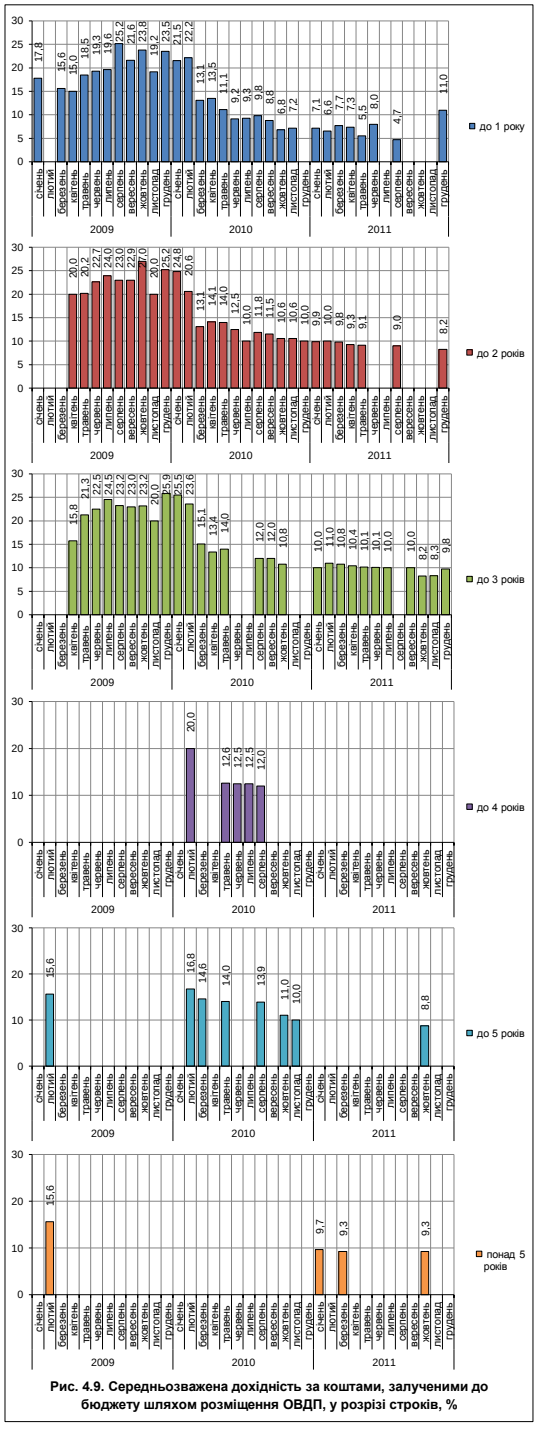

Рис. 4.9. Середньозважена дохідність за коштами, залученими до бюджету шляхом розміщення ОВДП, у розрізі строків, %

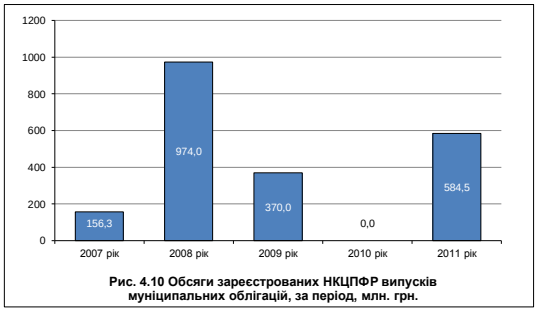

Рис. 4.10 Обсяги зареєстрованих НКЦПФР випусків муніципальних облігацій, за період, млн. грн.

Розділ 5. Вторинний ринок облігацій

Таблиця 5.1 Облігації-лідери за обсягами торгів на ФБ ПФТС у 2011 році

Назва емітента, серія облігації	Обсяг торгів, тис. грн.	Кількість угод
ТОВ «ТПК «Омега-автопоставка» (серія А)	12 173,73	4
ІГ «АЛЬТЕРА ФІНАНС» (серія А)	6 193,17	6
ТОВ «Євро Лізинг» (серія В)	6 010,00	5
ВАТ «ЕК «Севастопольенерго» (серія А)	4 121,69	12
готель «Ореанда» (серія А)	4 117,21	13
ВАТ «Кіровоградобленерго» (серія А)	4 093,10	12
ВАТ «ЕК «Житомироблленерго» (серія А)	4 045,31	12
ПАТ КБ «Хрещатик» (серія F)	3 349,17	34
Будівельна фірма (серія А)	2 683,00	8
ПАТ АБ «Укргазбанк» (серія D)	2 238,26	5
ПАТ КБ «Хрещатик» (серія G)	2 079,78	2
ТОВ КБ «Фінансова Ініціатива» (серія В)	1 932,47	2
ТОВ КБ «Фінансова Ініціатива» (серія А)	1 867,31	2
ТОВ «ТП Омега-автопоставка» (серія В)	1 834,96	2
ТОВ «ВВС-ЛТД»	1 554,72	2

Таблиця 5.2 Облігації-лідери за кількістю угод на ФБ ПФТС у 2011 році

Назва емітента, серія облігації	Кількість угод
ПАТ «КБ «Хрещатик»(серія F)	34
Готель «Ореанда» (серія А)	13
ВАТ «ЕК «Севастопольенерго» (серія А)	12
ВАТ «Кіровоградобленерго» (серія А)	12
ВАТ «ЕК «Житомироблленерго» (серія А)	12
ПАТ «КБ «Хрещатик»(серія Н)	11
Будівельна фірма (серія А)	8
ІГ «АЛЬТЕРА ФІНАНС» (серія А)	6
ТОВ «Євро Лізинг» (серія В)	5
АБ «Укргазбанк» (серія D)	5
ТОВ «ТПК «Омега-автопоставка» (серія А)	4
ТОВ «Костянтинівський завод металургійного обладнання» (серія А)	3
ВАТ "Кредитпромбанк" (серія D)	3

Таблиця 5.3 Облігації підприємств-лідери ренкінгу ПФТС за результатами 2011 року

№	*Назва/емітент*	*Ренкінг*
	Котирувальний список 2 рівня	
1	Дочірній банк Сбербанку Росії (серія Е)	1
2	Промінвестбанк (серія С)	2
3	Промінвестбанк (серія В)	3
4	Публічне АТ «Дельта Банк» (серія Т)	4
5	ПТК ТОВ Агромат (серія Е)	4
6	Міжнародний аеропорт Бориспіль (серія G)	5
7	Мегабанк (серія Н)	6
8	ПАТ «ГК «БРАТИСЛАВА» (серія А)	7
9	ПАТ «Банк Кредит-Дніпро» (серія F)	8
10	ТОВ «ЦЕНТР ФІНАНСОВОЇ ТА ПРАВОВОЇ БЕЗПЕКИ» (серія А)	9

Таблиця 5.4 Торговці облігаціями підприємств-лідери ренкінгу ПФТС за результатами 2011 року

№	*Назва компанії*	*Ренкінг*
1	ТОВ «Інвестиційний Капітал Україна»	1
2	ПАТ «Банк Промінвестбанк»	2
3	ПАТ «Дочірній Банк Сбербанку»	3
4	ТОВ «Сучасні Фінансові Інструменти»	4
5	ПАТ «УкрСиббанк»	5
6	Пат «Банк ВТБ»	6
7	ТОВ «Сіам-Капітал»	7
8	ТОВ «Тройка Діалог Україна»	8
9	ТОВ «ЕЛЛІОТТ КАПІТАЛ»	9
10	ПАТ «Державний ощадний банк України»	10

За результатами 2011 року 48,28% (32,38% у 2010 році) загального обсягу торгівлі корпоративними облігаціями здійснено на ФБ ПФТС. Станом на 01.01.2012 р. у Біржовому списку ФБ ПФТС зазначено 1 031 цінних паперів: акцій – 462, корпоративних облігацій – 316, цінних паперів ICI – 123, державних облігацій – 117, муніципальних облігацій – 13.

Обсяг торгів ОВДП, акціями, корпоративними облігаціями та муніципальними цінними паперами в 2011 році на ФБ ПФТС збільшився порівняно з 2010 роком майже в 1,5 разу і становив 88,86 млрд. грн. (у 2010 році – більше ніж 61,25 млрд. грн.). Збільшення відбулося переважно за рахунок суттєвого зростання обсягів торгів корпоративними облігаціями та ОВДП.

Обсяг торгів на ФБ ПФТС у 2011 році порівняно 2010 роком мав таку динаміку:

– *за ОВДП* – підвищився у 1,4 разу і становив 76 276,10 млн. грн. (у 2010 році – 54 640,89 млн. грн.);
– *за корпоративними облігаціями* – збільшився майже у 4,7 разу і становив 10 511,92 млн. грн. (у 2010 році – 2 247,22 млн. грн.);
– *за акціями* – зменшився майже в 2,2 разу і становив 1 933,2 млн. грн. (у 2010 році – 4 224,78 млн. грн.);
– *за муніципальними цінними паперами* – зменшився на 3,6% і становив 136,47 млн. грн. (у 2010 році – 141,59 млн. грн.).

Ринок корпоративних облігацій посів друге місце в торгах ФБ ПФТС. За 2011 році обсяг операцій з ними становив 10 511,92 млн. грн., а їх частка в загальних торгах ФБ ПФТС – 11,8%.

За облігаціями, що мали найбільший попит 2011 року (див. табл. 5.1), за даними НБУ, сукупний обсяг торгів становив 25,678 млн. грн., що становить 0,24% загального обсягу торгів корпоративними облігаціями на ФБ ПФТС.

Найбільшу кількість угод було укладено за облігаціями компаній, наведених у таблиці 5.2. Серед переліку облігацій, зазначених у табл. 5.2, лише 4 – емітовані комерційними банками, тому ще зарано говорити про відновлення докризових позицій банків як учасників ринку цінних паперів в ролі крупних емітентів облігацій.

За підсумками вересня 2011 року до ренкінгу ФБ ПФТС увійшло 169 корпоративних облігацій (у 2010 році – 154) (див. табл. 5.3).

Шість з десяти випусків корпоративних облігацій з найвищим ренкінгом ФБ ПФТС за підсумками 2011 року емітовані комерційними банками та, на думку НРА «Рюрік», мають високу інвестиційну привабливість. Цей факт говорить про поступову активізацію діяльності банків на ринку облігацій в якості емітентів крупних випусків (3 з 10 за результатами 2010 року). У 2009 році до ренкінгу корпоративних облігацій ФБ ПФТС не потрапило жодного облігаційного випуску банків, хоча в докризовий період їх частка була достатньо вагомою.

У табл. 5.4 вказано перелік торговців корпоративними облігаціями, що мали найвищий ренкінг на ФБ ПФТС за підсумками 2011 року.

На вторинному (організованому) ринку державних цінних паперів обсяг укладених угод за 2011 рік становив 99 062,80 млн. грн., проте за 2010 рік – 60 721,30 млн. грн. Середньозважений рівень

дохідності за цими операціями коливався в 2011 році в діапазоні 8,46% – 13,77%, а в 2010 році – від 8,02% до 15,66%.

Аналіз обігу цінних паперів на ФБ ПФТС свідчить, що в 2011 році найбільша частка операцій припадає на державні облігації. Обсяг торгів з ними становив 76 276,10 млн. грн., а частка ринку – 85,62%.

Обсяг операцій з розміщення державних цінних паперів на відкритому ринку, за даними НБУ, за 2011 рік становив 411,75 млрд. грн. При цьому 14,0% обсягу операцій (57,61 млрд. грн.) з розміщення державних цінних паперів на відкритому ринку виконано НБУ, решта – суб'єктами господарювання (див. рис. 5.1).

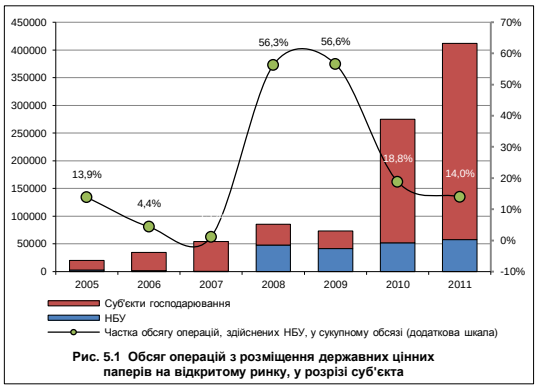

Рис. 5.1 Обсяг операцій з розміщення державних цінних паперів на відкритому ринку, у розрізі суб'єкта

У 2011 році 26,0% обсягу операцій з розміщення державних цінних паперів на відкритому ринку здійснено на організованому (біржовому ринку) (22,3% – у 2010 році) (див. рис. 5.2).

Обсяг ОВДП у власності нерезидентів протягом 2011 року зменшився на 6 905,93 млн. грн. і на 01.01.2012 р. становив 4 663,95 млн. грн., або 2,83% від загальної суми ОВДП, які перебувають в обігу. Упродовж минулого року обсяг ОВДП у власності нерезидентів збільшився на 10 886,41 млн. грн. і на 01.01.2011 р. становив 11 369,57 млн. грн. (рис. 5.3).

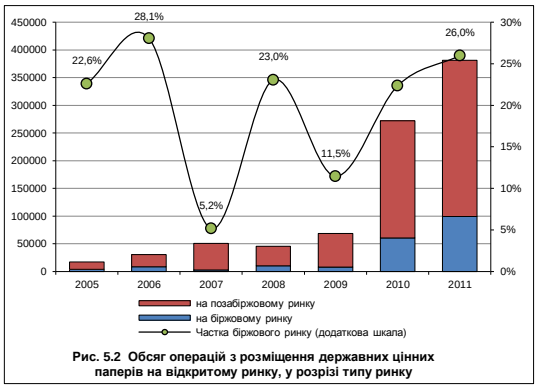

Рис. 5.2 Обсяг операцій з розміщення державних цінних паперів на відкритому ринку, у розрізі типу ринку

Збільшення обсягів торгів ОВДП на вторинному ринку пов'язано насамперед зі зростанням первинного ринку ОВДП, їх меншою ризиковістю порівняно з цінними паперами приватних емітентів, привабливим рівнем дохідності та стабілізацією валютного курсу гривні. Ще однією причиною активізації вторинного ринку ОВДП стало те, що з 19 лютого 2010 року доступ до участі в аукціонах з їх первинного розміщення мають лише банки–первинні дилери. Решта бажаючих вкласти кошти в державні цінні папери змушена купувати їх на вторинному ринку.

Переважну більшість операцій з ОВДП у 2011 році було здійснено на ФБ ПФТС (76,85% загального обсягу угод). До ренкінгу ФБ ПФТС за результатами 2011 року потрапило 75 ОВДП (65 за результатами 2010 року). Облігації внутрішньої державної позики, що мали найвищий ренкінг на ФБ ПФТС за підсумками 2011 року, показано в табл. 5.5.

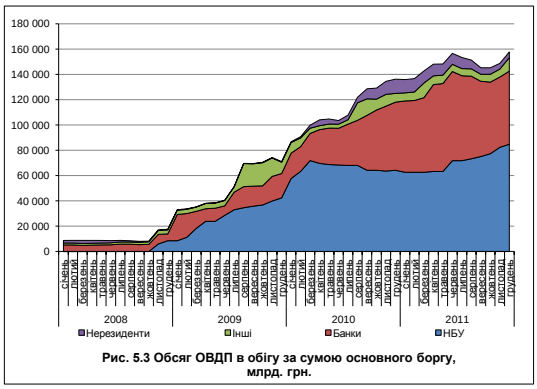

Рис. 5.3 Обсяг ОВДП в обігу за сумою основного боргу, млрд. грн.

До ренкінгу торговців ОВДП за підсумками вересня 2011 року потрапило 52 установи (73 за підсумками 2010 року). Перелік торговців ОВДП, що мали найвищий ренкінг на ФБ ПФТС, показано в табл. 5.6.

Четверте місце на ФБ ПФТС зайняв ринок муніципальних облігацій, обсяг торгів з якими за 2011 рік становив 136,47 млн. грн., а частка в загальному обсязі операцій на ПФТС – 0,15%. У 2011 році на ринку муніципальних облігацій було укладено всього 10 угод: з облігаціями Донецької міської ради (серія С) – 8 угод, з облігаціями Луганської міської ради – 2 угоди.

Муніципальні облігації, що мали найвищий ренкінг на ФБ ПФТС за підсумками 2011 року, показано в табл. 5.7.

До ренкінгу торговців муніципальними облігаціями за підсумками вересня 2011 року потрапило 22 установи. Перелік торговців муніципальними облігаціями, що мали найвищий ренкінг на ФБ ПФТС, показано в табл. 5.8.

За підсумками огляду вторинного ринку облігацій України у 2011 році НРА «Рюрік» вважає за потрібне відмітити наступні особливості:

Таблиця 5.5 ОВДП-лідери ренкінгу ПФТС за підсумками 2011 року

№	ОВДП	Ренкінг
	Котирувальний список 1 рівня	
1	Мінфін (UA4000048219), погашення 2012-02-22	1
2	Мінфін (UA4000108823), погашення 2014-01-29	2
3	Мінфін (UA4000050207), погашення 2016-09-14	3
4	Мінфін (UA4000092142), погашення 2017-04-12	4
5	Мінфін (UA4000118871), погашення 2014-04-30	5
6	Мінфін (UA4000116974), погашення 2013-04-17	6
7	Мінфін (UA4000082622), погашення 2015-08-24	7
8	Мінфін (UA4000115117), погашення 2014-03-26	8
9	Мінфін (UA4000107510), погашення 2012-12-12	9
10	Мінфін (UA4000053912), погашення 2012-04-11	10

Таблиця 5.6 Торговці ОВДП-лідери ренкінгу ПФТС за підсумками 2011 року

№	Назва компанії	Ренкінг
1	Ерсте Банк	1
2	Дочірній Банк Сбербанку Росії	2
3	Альфа-Банк	3
4	Державний ощадний банк України	4
5	Укргазбанк	5
6	УкрСиббанк	6
7	ІНГ Україна	7
8	ОТП Банк	8
9	ВТБ	9
10	Інвестиційний Капітал Україна	10

Таблиця 5.7 Муніципальні облігації-лідери ренкінгу ПФТС за підсумками 2011 року

№	Муніципальні облігації	Ренкінг
	Котирувальний список 2 рівня	
1	Черкаська міська рада (серія B)	1
2	Львівська міська рада (серія B)	2
3	Луганська міська рада (серія B)	3
4	Луганська міська рада (серія C)	4
5	Запорізька міська рада (серія G)	5
6	Бердянська міська рада (серія A)	6
7	Донецька міська Рада (серія D)	7
8	Вінницька міська Рада (серія F)	8

Таблиця 5.8 Торговці муніципальними облігаціями-лідери ренкінгу ПФТС за підсумками 2011 року

№	Назва компанії	Ренкінг
1	Укргазбанк	1
2	Драгон Капітал	2
3	ТАСК-брокер	3
4	Український фондовий центр	4
5	Інвестиційний Капітал Україна	5
6	БАНК ФОРУМ	6
7	Регата Інвестментс	7
8	КБ Хрещатик	8
9	Альфа-Банк	9
10	АРТ КАПІТАЛ ІФК	10

– Обсяг торгів ОВДП, акціями, корпоративними облігаціями та муніципальними цінними паперами в 2011 році на ФБ ПФТС збільшився порівняно з 2010 роком майже 1,5 разу і становив 88,86 млрд. грн. (у 2010 році – більше ніж 61,25 млрд. грн.). Збільшення відбулося переважно за рахунок суттєвого зростання обсягів торгів корпоративними облігаціями та ОВДП.

– Шість з десяти випусків корпоративних облігацій з найвищим ренкінгом на ФБ ПФТС за підсумками 2011 року емітовані комерційними банками та, на думку НРА «Рюрік», мають високу інвестиційну привабливість. Цей факт говорить про поступову активізацію діяльності банків на ринку облігацій в якості емітентів крупних випусків (3 з 10 за результатами 2010 року). У 2009 році до ренкінгу корпоративних облігацій ФБ ПФТС не потрапило жодного облігаційного випуску банків, хоча в докризовий період їх частка була достатньо вагомою.

– Важливим індикатором рівня розвитку ринку облігацій в Україні НРА «Рюрік» вважає кількість угод, що виконуються на біржових майданчиках. Так, для прикладу, лідером за кількістю угод на ФБ ПФТС у 2011 році були облігації серії F ПАТ «КБ «Хрещатик», з якими виконано всього 34 договори. В ТОП-10 за кількістю виконаних договорів за результатами 2011 року потрапили облігації, за якими було виконано лише 3 угоди.

– На вторинному (організованому) ринку державних цінних паперів обсяг укладених угод за 2011 рік становив 99 062,80 млн. грн., проте за 2010 рік – 60 721,30 млн. грн. Середньозважений рівень дохідності за цими операціями коливався в 2011 році в діапазоні 8,46% – 13,77%, а в 2010 році – від 8,02% до 15,66%.

– Обсяг операцій з розміщення державних цінних паперів на відкритому ринку, за даними НБУ, за 2011 рік становив 411,75 млрд. грн. При цьому 14,0% обсягу операцій (57,61 млрд. грн.) з розміщення державних цінних паперів на відкритому ринку виконано НБУ, решта – суб'єктами господарювання.

– У 2011 році 26,0% обсягу операцій з розміщення державних цінних паперів на відкритому ринку здійснено на організованому (біржовому ринку) (22,3% – у 2010 році).

– Обсяг ОВДП у власності нерезидентів протягом 2011 року зменшився на 6 905,93 млн. грн. і на 01.01.2012 р. становив 4 663,95 млн. грн., або 2,83% від загальної суми ОВДП, які перебувають в обігу. Упродовж минулого року обсяг ОВДП у власності нерезидентів збільшився на 10 886,41 млн. грн. і на 01.01.2011 р. становив 11 369,57 млн. грн.

– Четверте місце на ФБ ПФТС зайняв ринок муніципальних облігацій, обсяг торгів з якими за 2011 рік становив 136,47 млн. грн., а частка в загальному обсязі операцій на ПФТС – 0,15%. У 2011 році на ринку муніципальних облігацій було укладено всього 10 угод: з облігаціями Донецької міської ради (серія C) – 8 угод, з облігаціями Луганської міської ради – 2 угоди.

Огляд підготовлено аналітичним департаментом НРА «Рюрік» на основі офіційних даних НБУ (режим доступу: http://bank.gov.ua), НКЦПФР (режим доступу: http://www.ssmsc.gov.ua), Міністерства фінансів України (режим доступу: http://www.minfin.gov.ua), Державного комітету статистики України (режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua), Української асоціації інвестиційного бізнесу (режим доступу: http://www.uaib.com.ua), фондової біржі ПФТС (режим доступу: http://www.pfts.com), Української біржі (режим доступу: http://www.ux.ua), фондової біржі «Перспектива» (режим доступу: http://fbp.com.ua).

Повні версії аналітичних оглядів завжди є у вільному доступі на офіційному сайту НРА «Рюрік» (http://rurik.com.ua).

Відповідальний за випуск:

Директор з розвитку НРА «Рюрік», к.е.н., Долінський Леонід Борисович, тел. (044) 383-04-76.

Відповідальний аналітик:

Ніколаєнко Костянтин Сергійович, тел. (044) 484-00-53, вн. 117.

Додатки

Додаток А

Обсяг біржових контрактів (договорів) з цінними паперами на організаторах торгівлі протягом 2010 року, млн. грн.

Період	Організатор торгівлі										Усього
	УФБ	КМФБ	ПФТС	УМВБ	ІННЕКС	ПФБ	УМФБ	ПЕРСПЕК-ТИВА	СЄФБ	УБ	
Січень	0,04	14,06	1764,71	0,25	0,19	61,75	20,79	400,99	4,38	581,37	*2848,53*
Лютий	0,07	195,75	3048,42	0,28	17,42	1,61	313,39	995,53	6,23	730,84	*5309,56*
Березень	0,12	276,16	5665,33	17,5	0,01	5,08	298,46	2090,62	5,15	1732,77	*10091,21*
Квітень	1,76	167,62	7469,22	79,15	0,29	2,93	279,14	1916,10	6,37	1572,32	*11494,90*
Травень	0,43	282,93	6149,81	120,88	0,01	6,18	16,68	1772,42	3,09	1587,12	*9939,54*
Червень	3,3	19,18	3074,54	0,26	0,01	8,02	110,8	2098,00	2,39	2024,24	*7340,74*
Липень	1,45	116,65	3685,00	164,88	0,004	3,55	103,5	1523,84	2,28	2151,25	*7752,42*
Серпень	0,29	119,31	3468,73	883,22	0,01	7,81	35,84	2963,36	1,93	2305,55	*9786,04*
Вересень	1,12	130,04	8872,44	0,44	0,24	76,97	388,81	2952,91	3,11	1912,84	*14338,92*
Жовтень	0,59	98,67	5376,05	0,23	0,002	22,7	27,45	3522,23	3,87	3077,41	*12129,21*
Листопад	1,06	69,35	4129,05	0,19	54,751	7,04	16,95	4377,60	8,43	4650,63	*13315,06*
Грудень	44,16	1173,91	8287,95	0,32	0,005	16,51	197,16	12035,98	3,36	5184,08	*26943,43*
Усього	*54,39*	*2663,63*	*60991,25*	*1267,6*	*72,942*	*220,15*	*1808,97*	*36649,58*	*50,59*	*27510,42*	*131289,56*

Додаток Б

Обсяг біржових контрактів (договорів) з цінними паперами на організаторах торгівлі протягом 2011 року, млн. грн.

Період	Організатор торгівлі											Усього
	УФБ	КМФБ	ПФТС	УМВБ	ІННЕКС	ПТІС	ПФБ	УМФБ	ПЕРСПЕК-ТИВА	СЄФБ	УБ	
Січень	0,89	11,98	4838,69	0,20	0,07	-	9,21	1,62	4554,03	2,95	4649,81	*14069,45*
Лютий	0,63	195,98	5866,21	0,19	16,45	-	8,34	3,31	5661,99	2,59	7201,02	*18956,70*
Березень	0,70	530,11	7214,94	0,21	0,12	-	21,86	256,01	7908,98	6,32	7630,02	*23569,28*
Квітень	0,64	194,89	9215,37	0,39	0,96	-	20,32	1,91	7970,70	99,75	6095,59	*23600,53*
Травень	3,30	87,57	6155,22	0,13	0,01	-	9,46	2,33	6243,21	17,64	5827,98	*18356,86*
Червень	0,82	88,28	5306,24	0,22	0,85	-	10,06	154,69	4875,83	6,36	4641,24	*15084,58*
Липень	1,02	7,65	10422,53	0,15	0,08	-	7,11	43,40	8303,92	4,80	4457,60	*23248,18*
Серпень	4,45	156,66	9113,76	0,18	0,01	-	113,43	112,39	10064,03	7,93	6517,97	*26090,82*
Вересень	2,04	64,39	8515,35	0,17	0,11	-	6,60	106,92	7472,53	7,67	3883,76	*20059,53*
Жовтень	206,02	7,30	8088,48	0,16	0,37	-	7,09	320,9	5769,83	33,76	3408,73	*17842,63*
Листопад	2,31	502,78	5909,39	0,24	0,08	-	8,68	46,34	4749,50	5,21	5354,62	*16579,16*
Грудень	173,53	233,49	8203,58	0,16	13,19	-	23,07	33,86	5497,34	4,64	4199,50	*18382,36*
Усього	*396,37*	*2081,08*	*88859,77*	*2,39*	*32,30*	*0,00*	*245,23*	*1083,58*	*79071,89*	*199,61*	*63867,85*	*235840,07*

Додаток В

Історія запозичень муніципалітетів[7]

Позичальники	Вид запозичень	Дата надання висновку Мінфіном	Сума запозичень, щодо якої було надано висновок	Сума та умови фактично здійснених запозичень
Київська міська рада	випуск облігацій зовнішньої позики	25.06.2003	150 млн. дол.. США	зовнішні запозичення - 150 млн. дол. на 5 років під 8,75%
Київська міська рада	випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	25.06.2003	100 000,0 тис. грн.	внутрішні запозичення – 100 000,0 тис. грн.: перший рік – 14% другий рік – 13%, третій рік – 12%, четвертий та п'ятий роки – 1,5% облікової ставки НБУ, але не менше 10% і не більше 14%.
Южненська міська рада	кредит	07.07.2003	2 400,0 тис. грн.	1 555,0 тис. грн. на 15 міс. під 20% річних. Погашено у грудні 2004 року
Київська міська рада	випуск облігацій зовнішньої позики	07.04.2004	200,0 млн. дол. США	200,0 млн. дол. США на 7 років з 3-річним пут-опціоном під 8,625 % річних
Запорізька міська рада	випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	19.04.2004	25,0 млн. грн.	25,0 млн. грн. під 15,35% річних на 2 роки Погашено у грудні 2006 року
Донецька міська рада	випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	13.07.2004	20,0 млн. грн.	20,0 млн. грн. на 3 роки під 14% річних Погашено 16.08.2007.
Антрацитівськаміська рада	кредит	18.08.2004 р.	1,3 млн. грн.	1,29 млн. грн. під 15% річних на 3 роки Погашено.
Одеська міська рада	кредит	14.12.2004	48,0 млн. грн.	46,0 млн грн під 18% річних на 3 роки у сумі Погашено.
Донецька міська рада	випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	10.05.2005	45,0 млн. грн.	45,0 млн. грн. на 1826 днів (5 років) під 11,75% річних 11.07.2008 здійснено частковий достроковий викуп на суму 7987 тис. грн.; 09.01.2009 здійснено частковий достроковий викуп на суму 9 000 тис. грн.
Новокаховськаміська рада	кредит	25.02.2005	2,0 млн. грн.	200 тис. грн. на 1 рік під 16% річних Погашено у 2005 році.
Київська міська рада	випуск облігацій зовнішньої позики	16.03.2005	250,0 млн. дол. США	250,0 млн. дол. США на 10 років за ставкою 8,00 % річних
Харківська міська рада	випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	22.04.2005	100 млн. грн.	100 млн. грн. на 3 роки під ставку до 10,75% річних
Запорізька міська рада	випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	11.05.2005	75 млн. грн.	75 млн. грн. на 5 років чотирма серіями: серія А - під ставку 10,5% річних серія Б - під ставку 11,0% річних серія В - під ставку 11,5% річних серія Е (погашено 05.07.2010 на суму 10 млн.грн.) - під ставку 12,0% річних
Одеська міська рада	випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	21.10.2005	150 млн. грн.	125 млн. грн. трьома траншами: серія А - 50 млн. грн. – під ставку 12% на 2 роки. Серія А погашена 31.12.2007 серія Б - 70 млн. грн. під ставку 13% на 3 роки погашено в грудні 2008 року; серія С - 5 млн. грн. під ставку 14% на 5 років
Черкаська міська рада	випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	14.12.2005	5 млн. грн.	Випуск було здійснено 03.03.2006 5 млн. грн. на 5 років під ставку - 12 %, погашення основної суми боргу – 27.12.2010
Івано-Франківська міська рада	випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	26.12.2005, випуск здійснено 2006 в році	5,5 млн. грн.	Випуск було здійснено 03.03.2006 на суму - 5,5 млн. грн. на 5 років під ставку – не вище 14% річних
Донецька міська рада	випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	06.07.2006 (здійснено випуск 11.09.2006 р.)	50 млн. грн.	50 млн. грн. на 5 років під ставку – 12% річних
Вінницька міська рада	випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	06.05.2006	20 млн. грн.	серія А - 8 млн. грн. – під ставку 11,95% на 1 рік (випуск здійснено 15.06.2006 р. – погашено 30.12.2007р.) серія Б - 8 млн. грн. під ставку 12% на 2 роки (випуск здійснено 15.08.2006 р.) серія С – 4,0 млн. грн. під ставку 12% річних на 3 роки (випуск здійснено 15.11.2006 р.)
Комсомольська міська рада	випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	06.07.2006	8 млн. грн.	8 млн. грн. на 3 роки під ставку – не вище 12% річних
Миколаївська міська рада	кредит	04.10.2006	13 млн. грн.	план -13 млн. грн. на 5 років під ставку – не вище 16,0% річних
Одеська міська рада	кредит в іноземній фінансовій установі	06.04.2007	335 млн. грн. в іноземній валюті першої категорії	20.12.2007 було здійснено зовнішнє запозичення шляхом укладання строкового кредитного договору з іноземною фінансовою установою на 50 млн. швейцарських франків. Транш А на суму 40 млн. швейцарських франків під ставку 8,5% річних на 60 місяців, Транш В на суму 10 млн. швейцарських франків під ставку 8,25% річних на 36 місяців.
Бердянська міська рада	Випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	11.05.2007	10 млн. грн.	10 млн. грн. на 5 років під ставку – не вище 16,0% річних
Луцька міська рада	Випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	11.05.2007	10 млн. грн.	10 млн. грн. на 3 років під ставку – не вище 14,0% річних
Вінницька міська рада	Випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	17.05.2007	15 млн. грн.	31.01.2007 було здійснено випуск серії Д на суму 6 млн. грн.. під ставку 10,55% термін погашення не пізніше 30.12.2009; 01.10.2007 було здійснено випуск серії Е на суму 9 млн. грн.. під ставку 10,55% термін погашення не пізніше 30.12.2010;
Львівська міська рада	Випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	31.05.2007	92 млн. грн. I серія (А) - 50 млн. грн. – під ставку 12,0% на 5 років; II серія (В) - 42 млн. грн. – під ставку 12,0% на 5 років;	20.07.2007 було здійснено випуск I серії (А) - 50 млн. грн. – під ставку 9,45% на (1826 дн.) 5 років;
Луганська міська рада	Випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	26.07.2007	29 300 000 грн.	Випуск було здійснено 05.11.2007 на суму 29 300 000 грн. (двома серіями: Серія А 10000 шт. (з достроковим погашенням) Серія В 19300 шт.) на 5 років під ставку – не вище 16,0% річних
Київська міська рада	кредит в іноземних фінансових установах	20.11.2007	500,0 млн. доларів США або еквівалент цієї суми в євро	Випуск 250,0 млн. доларів США на 5 років з відсотковою ставкою до 8,25%.
Харківська міська рада	кредит	15.11.2007	100 000 000доларів США	План - до 100 000 000 доларів США на 5 років під ставку не вище 9,5%
Сєвєродонецькаміська рада	Випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	28.12.2007	20 млн.грн.	2008 рік - 20 млн.грн. на 5 років під ставку не вище 14% річних
2008 рік				
Бориспільська міська рада	Випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	13.03.2008	9 млн.грн.	9 млн.грн. на 5 років під ставку не вище 15% річних
Іллічівська міська рада	кредит	15.04.2008	5 500 000 грн	План 5500000 грн. на 18 місяців під ставку не вище 18% річних
Львівська міська рада	Випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	15.04.2008	200 млн. грн.	План 200 млн. грн. на 5 років під ставку не вище 12% річних
Вінницька міська рада	Випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	17.04.2008	10 млн. грн.	01.08.2008 здійснено випуск облігацій серії F на суму 10 млн. грн. на 3 роки 5 місяців під ставку 17,88% річних
Луцька міська рада	Випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	07.05.2008	30 млн. грн.	30 млн. грн., з них: I серія – 10млн.грн. на строк 3 роки під ставку не вище 14%; II серія – 10млн.грн. на строк 4 роки під ставку не вище 14%; III серія – 10млн.грн. на строк 5 років під ставку не вище 14%;

[7] За останніми наявними даними Міністерства фінансів України (режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=294276&cat_id=68447

Позичальники	Вид запозичень	Дата надання висновку Мінфіном	Сума запозичень, щодо якої було надано висновок	Сума та умови фактично здійснених запозичень
Луганська міська рада	Випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	20.05.2008	50 млн. грн.	22.09.2008 здійснено випуск облігацій серії С на суму 50 млн. грн. на 5 років під ставку 15,89 % річних, дата погашення 13.08.2013
Миколаївська міська рада	Випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	05.06.2008	50 млн. грн.	План 50 млн. грн., з них: I серія – 10млн.грн. на строк 2 роки під ставку не вище 13%; II серія – 20млн.грн. на строк 3 роки під ставку не вище 13%; III серія – 20млн.грн. на строк 5 років під ставку не вище 13%;
Запорізька міська рада	Випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	05.06.2008	60 млн. грн.	Станом на 06.10.2008 розміщено серії F та G на 10 млн. грн. та 25 млн. грн. відповідно з кінцевим терміном погашення 21.09.2011 Погашення серії F на суму 10 млн. грн. було здійснено 01.09.2010т
Харківська міська рада	Випуск облігацій внутрішньої місцевої позики Реєстрацію випуску скасовано в ДКЦПРФ	09.06.2008	505 млн. грн.	План 505 млн. грн. в тому числі: на I етапі 200 млн. грн. на II етапі 305 млн. грн. відсоткова ставка за користування залученими коштами – до 13%; період, на який здійснюються запозичення - 3 роки та 5 років відповідно.
Донецька міська рада	Випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	01.07.2008	80 млн. грн.	Здійснено випуск на суму - 75 млн. грн. на 5 років, під ставку 16% річних, дата погашення до 12.09.2013х
Краматорська міська рада	Випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	10.07.2008	15 млн. грн.	Випуск було здійснено 12.11.2008 на суму 15 млн. грн. на 2 років, під ставку до 18% річних, дата погашення 09.11.2010р.
Черкаська міська рада	Надання гарантій по кредиту	21.07.2008	11 200 000 євро	В разі настання гарантійного випадку Черкаська міська рада гарантує відшкодування ЄБРР 11 200 000 євро. залежно від фінансового стану підприємства "Черкаситеплокомуненерго", на період 15 років, під ставкуEuribor + маржа від 3 до 3,75%;
Київська міська рада	Випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	10.09.2008	1 000 000,0 тис. грн.:	План - розмір запозичення 1 000 000,0 тис. грн.: відсоткова ставка за користування залученими коштами відповідно до кон'юнктури ринку капіталу по внутрішніх запозиченнях на строк: 3 роки - не вище 12,5% річних, 4 роки - не вище 14,0% річних, 5 років - не вище 16,5% річних; строки сплати: погашення основної суми боргу - не пізніше 31 грудня 2013 року,
Одеська міська рада	Випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	08.10.2008	300 000 000грн.	План - розмір запозичення (основна сума) – до 300 000 000 гривень; відсоткова ставка за користування залученими коштами відповідно до кон'юнктури ринку капіталу по внутрішніх запозиченнях на строк до 3 років – не вище 18% річних; погашення основної суми боргу – не пізніше 31 грудня 2011 року; сплата відсотків – піврічними або щорічними платежами у строки та згідно з умовами, встановленими відповідними договорами
Енергодарська міська рада	Надання гарантій по кредиту	16.10.2008	8 000 000 євро.	В разі настання гарантійного випадку Енергодарська міська рада гарантує відшкодування ЄБРР 8 000 000 євро. залежно від фінансового стану комунального підприємства"Виробничий комбінат "Тепло-водоканал" ", на період до 10 років, під ставку Euribor + маржа від 3,5 до 4,5% річних
Броварська міська рада	кредит	15.12.2008	10 000 000 грн.	План - розмір запозичення (основна сума) – до 10 000 000 гривень; відсоткова ставка за користування залученими коштами – не вище 20% річних; погашення основної суми боргу – не пізніше 31 грудня 2009 року; період, на який здійснюються запозичення – 1 рік 3 місяці; сплата відсотків за користування залученими коштами здійснюється щомісячно на умовах, встановлених відповідною угодою.
2009 рік				
Львівська міська рада	Випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	09.04.2009	300 000 000грн.	розмір запозичення (основна сума боргу) – 300 млн. гривень; відсоткова ставка за користування залученими коштами - не більше 20% річних; період, на який здійснюються запозичення - 1826 днів (5 років); номінальна вартість облігації – 10 000 грн.; строк погашення основної суми боргу - не пізніше 31 грудня 2014 року; сплата відсотків – щоквартальними платежами.
Вінницька міська рада	реструктуризація	08.05.2009	4 000 000 грн.	Реструктуризація боргового зобов'язання Вінницької міської ради по облігаціях внутрішньої місцевої позики серії С випуску 2006 року в сумі 4 000 000гривень здійснюється за згодою ВАТ КБ "Хрещатик", як власника облігацій внутрішньої місцевої позики Вінницької міської ради серії С, випуск яких зареєстровано у Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку 1 червня 2006 року за № 5/1-1-2006, з датою погашення 30 травня 2009 року на наступних умовах: термін погашення: 2 000 000гривень - 1 червня 2010 року та 2 000 000 гривень - 15 листопада 2010 року.
Броварська міська рада	кредит	05.06.2009	12 000 000 грн.	План - розмір запозичення (основна сума боргу) – 12 000 000,00 грн.; відсоткова ставка за користування залученими коштами не повинна перевищувати 25 % річних; період, на який здійснюються запозичення – 1 рік; строк погашення основної суми боргу – не пізніше 31 грудня 2010 року; сплата відсотків за користування залученими коштами здійснюється щомісячно на умовах, встановлених відповідною угодою.
Луцька міська рада	випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	15.06.2009	50 000 000 грн.	розмір запозичення (основна сума боргу) – 50 млн. гривень, в тому числі: серія "1 – Е" - 20 млн. грн.; серія "1 – Г" - 30 млн. грн.; відсоткова ставка за користування залученими коштами - не більше 18% річних; період, на який здійснюються запозичення - 4 роки та 5 років відповідно; строк погашення основної суми боргу за облігаціями: серія "1 – Е" - не пізніше 1 серпня 2013 року; серія "1 – Г" - не пізніше 1 серпня 2014 року. розміщено серію "1 – Е" на суму 20 млн. грн.
Камянець-Подільська міська рада	випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	15.06.2009	10 000 000 грн.	ПЛАН - розмір запозичення (основна сума боргу) – 10 000 000,00 грн.; відсоткова ставка за користування залученими коштами не повинна перевищувати 18 % річних; період, на який здійснюються запозичення – 3 роки 5 місяців; строк погашення основної суми боргу – не пізніше 31 грудня 2012 року.
Вінницька міська рада	кредит	17.06.2009	10 000 000 грн.	ПЛАН - розмір запозичення (основна сума боргу) – 10 000000 гривень; відсоткова ставка за користування залученими коштами відповідно до кон'юнктури ринку - не вище 28 % річних; період, на який здійснюється запозичення - до 4 років 6 місяців, але не менше 4 років, з строком погашення основної суми боргу - не пізніше 30 грудня 2013 року.
Івано-Франківська міська рада	надання гарантій по кредиту	15.07.2009	11 700 000 євро	В разі настання гарантійного випадку Івано-Франківська міська рада гарантує відшкодування ЄБРР 11 700 000 євро по кредиту длядержавного міського підприємства "Івано-Франківськтеплокомуненерго", на період до 10 років,відсоткова ставка за користування залученими коштами складається з двох частин: а) базис відсоткової ставки, що розраховується на основі Міжбанківської ставки Євро зони (Euribor); б) маржа 5,5% річних.
Львівська міська рада	надання гарантій по кредиту	15.07.2009	12 000 000 євро 26 000 000 євро	В разі настання гарантійного випадку Львівська міська рада гарантує відшкодування ЄБРР 12 000 000 євро по кредиту для комунального підприємства"Львівелектротранс", на період до 10 років, відсоткова ставка за користування залученими коштами складається з двох частин: а) базис відсоткової ставки, що розраховується на основі Міжбанківської ставки Євро зони (Euribor); б) маржа 5,5% річних. В разі настання гарантійного випадку Львівська міська рада гарантує відшкодування ЄБРР 26 000 000 євро по кредиту для Львівського комунального автотранспортного підприємства №1339, на період до 10 років, відсоткова ставка за користування залученими коштами складається з двох частин: а) базис відсоткової ставки, що розраховується на основі Міжбанківської ставки Євро зони (Euribor); б) маржа 5,5% річних.
Сумська міська рада	випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	03.08.2009	50 000 000 грн.	ПЛАН - розмір запозичення (основна сума боргу) – 50 000000 гривень; відсоткова ставка за користування залученими коштами відповідно до кон'юнктури ринку капіталу, але не вище 17 % річних; період, на який здійснюється запозичення – 5 років.
Дніпропетровська міська рада	випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	13.08.2009	50 000 000 грн.	ПЛАН - розмір запозичення (основна сума боргу) – 50 000000 гривень; відсоткова ставка за користування залученими коштами відповідно до кон'юнктури ринку капіталу, але не вище 18 % річних; період, на який здійснюється запозичення – 3 років. Запозичення не здійснювалися.
Донецька міська рада	випуск облігацій внутрішньої місцевої позики	13.08.2009	60 000 000 грн.	13.10.2009 було здійснено випуск облігацій внутрішньої місцевої позики розмір запозичення (основна сума боргу) – 60 000 000 гривень; відсоткова ставка за користування залученими коштами відповідно до кон'юнктури ринку капіталу, але не вище 25 % річних; період, на який здійснюється запозичення – 5 років.

Позичальники	Вид запозичень	Дата надання висновку Мінфіном	Сума запозичень, щодо якої було надано висновок	Сума та умови фактично здійснених запозичень
Ковельська міська рада	кредит	29.09.2009	1 300 000 грн.	План - розмір запозичення (основна сума боргу) – 1 300 000,00 грн.; відсоткова ставка за користування залученими коштами не повинна перевищувати 28 % річних; період, на який здійснюються запозичення – до 4 років 4 місяців; строк погашення основної суми боргу – не пізніше 30 грудня 2013 року; сплата відсотків за користування залученими коштами здійснюється щомісячними платежами у строки та згідно з умовами, які встановлені відповідними угодами.
Смілянська міська рада	кредит	29.09.2009	1 500 000 грн.	ПЛАН - розмір запозичення (основна сума боргу) – 1 500 000,00 грн.; відсоткова ставка за користування залученими коштами не повинна перевищувати 26 % річних; період, на який здійснюються запозичення – 3 роки; строк погашення основної суми боргу – не пізніше 30 грудня 2012 року; сплата відсотків за користування залученими коштами здійснюється щомісячними платежами у строки та згідно з умовами, які встановлені відповіднимидоговарами.
Енергодарська міська рада	надання гарантій по кредиту	23.10.2009	8 000 000 євро.	В разі настання гарантійного випадку Енергодарська міська рада гарантує відшкодування ЄБРР 8 000 000 євро. По кредиту для комунального підприємства "Виробничий комбінат "Тепло-водоканал", на період до 10 років, під ставку Euribor + маржа від 4,5 до 6,0% річних.
Вінницька міська рада	реструктуризація	04.12.2009	4 000 000 грн.	Реструктуризація боргового зобов'язання Вінницької міської ради по облігаціях внутрішньої місцевої позики серії D випуску 2007 року в сумі 4 000 000гривень здійснюється за згодою ПАТ "Альфа-Банк", як власника облігацій внутрішньої місцевої позики Вінницької міської ради серії D, випуск яких зареєстровано у Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку 17 липня 2007 року за № 2/1-І-2007, з датою погашення 30 грудня 2009 року на наступних умовах: період, на який здійснюється реструктуризація серії D – 1 рік 4 місяці зі строком погашення не пізніше 29.04.2011, у наступному порядку: у період з лютого 2010 року по грудень 2010 року (включно) та з лютого 2011 року по березень 2011 року (включно) – по 300 000,00 грн. щомісячно; у квітні 2011 року – 100 000,00 грн.; відсоткова ставка відповідно докон'юктори кредитного ринку, але не більше 28% річних.
2010 рік				
Луцька міська рада	реструктуризація	22.03.2010	8 000 000 грн.	Реструктуризація боргового зобов'язання Луцької міської ради по облігаціях внутрішньої місцевої позики серії А випуску 2007 року в сумі 8 000 000 гривень здійснюється за згодою АКБ "Форум", як власника облігацій внутрішньої місцевої позики Луцької міської ради серії А з датою погашення 17 грудня 2009 року на наступних умовах: період, на який здійснюється реструктуризація боргового зобов'язання – 180 днів; термін погашення основної суми боргу не пізніше 15 червня 2010 року: 3 000 000гривень – 15 квітня 2010 року, 1 000 000 гривень - 01 травня 2010 року, 2 000 000 гривень - 15 травня 2010 року, 1 000 000гривень - 01 червня 2010 року та 1 000 000 гривень - 15 червня 2010 року; процентна ставка - 25% на суму непогашеної заборгованості за період реструктуризації.
Житомирська міська рада	надання гарантій по кредиту	24.03.2010	10 000 000 євро	В разі настання гарантійного випадку Житомирська міська рада гарантує відшкодування ЄБРР 10 000 000 євро. По кредиту для комунального підприємства "Житомиртеплокомуненерго", на період до 10 років, під ставку шестимісячний Euribor + 6,0% річних.
Одеська міська рада	Випуск облігацій внутрішньої місцевої позики з метою рефінансування	08.10.2010	300 000 000грн.	План - розмір запозичення (основна сума) – до 300 000 000 гривень; відсоткова ставка за користування залученими коштами відповідно до кон'юнктури ринку капіталу по внутрішніх запозиченнях на строк до 3 років – не вище 18% річних; погашення основної суми боргу – не пізніше 31 грудня 2011 року; сплата відсотків – піврічними або щорічними платежами у строки та згідно з умовами, встановленими відповідними договорами
Черкаська міська рада	кредит з метою рефінансування	23.12.2010	5 000 000 грн.	План - розмір запозичення (основна сума) – до 5 000 000 гривень; відсоткова ставка за користування залученими коштами відповідно до кон'юнктури ринку – не вище 18% річних; погашення основної суми боргу не пізніше 31 грудня 2011 року; сплата відсотків – щомісячними платежами.
2011 рік				
Луцька міська рада	реструктуризація	21.04.2011	6 000 000 грн.	Реструктуризація боргового зобов'язання Луцької міської ради по облігаціях внутрішньої місцевої позики серії В випуску 2008 року в сумі 6 000 000гривень здійснюється за згодою АКБ "Форум", як власника облігацій внутрішньої місцевої позики Луцької міської ради серії В з датою погашення 27 квітня 2011 року на наступних умовах: період, на який здійснюється реструктуризація боргового зобов'язання – 248 днів; термін погашення основної суми боргу не пізніше 30 грудня 2011 року: 2 000 000 гривень – 30 вересня 2011 року, 2 000 000гривень – 30 листопада 2011 року, 2 000 000 гривень – 30 грудня 2011 року; відсоткова ставка - 15% на суму непогашеної заборгованості за період реструктуризації.
Автономна Республіка Крим	випуск облігацій внутрішньої позики	10.05.2011	400 000 000грн.	План - розмір запозичення (основна сума боргу) – 400 000 000,00 грн., в тому числі: серія "А" - 133 млн. грн., з терміном погашення - не пізніше 31 грудня 2014 року; серія "В" - 133 млн. грн., з терміном погашення - не пізніше 31 грудня 2015 року; серія "С" - 134 млн. грн., з терміном погашення - не пізніше 31 грудня 2016 року; період, на який здійснюються запозичення – 3 роки, 4 роки та 5 років відповідно; відсоткова ставка за користування залученими коштами за серією "А" - не повинна перевищувати 14,5% річних; відсоткова ставка за користування залученими коштами за серією "В" - не повинна перевищувати 15% річних; відсоткова ставка за користування залученими коштами за серією "С" - не повинна перевищувати 16% річних; сплата відсотків за користування залученими коштами здійснюється щоквартальними платежами.

НРА «Рюрік» надає Вам право копіювати документи, надруковані або опубліковані на офіційному сайті тільки для некомерційного використання в межах Вашої організації виключно за умови посилання на НРА «Рюрік», як джерело інформації. Користуючись цим правом, Ви погоджуєтеся, що дія визначених тут авторських і суміжних прав поширюється на будь-яку зроблену в такий спосіб копію цих документів. Кожен опублікований НРА «Рюрік» документ може містити також й інші положення про охорону прав власності й авторських прав щодо цього документа. Крім вищезазначеного, ніщо з наведеного тут не може означати передачі будь-кому будь-яким чином будь-яких авторських чи суміжних прав НРА «Рюрік» або третій стороні. Будь-який продукт, процес або технологія, зазначена в цьому документі, може бути об'єктом інших прав інтелектуальної власності НРА «Рюрік» і може не бути ліцензованою.
Ця публікація надається за принципом «як є», без жодних гарантій, прямих або непрямих включно, але не обмежуючись непрямими гарантіями її товарної цінності, придатності для певних цілей або відсутності порушення авторських прав.
Будь-яка публікація НРА «Рюрік» може містити неточності й помилки. У публікації можуть вноситися зміни, які відображаються в наступних виданнях цих публікацій. НРА «Рюрік» може в будь-який момент без попереднього повідомлення вносити покращення та зміни в описану в цих публікаціях інформацію.
Якщо особа, що ознайомилася зі змістом опублікованого документа НРА «Рюрік» надсилає електронною поштою чи будь-яким іншим способом питання, коментарі, припущення й т. ін. щодо змісту документа НРА «Рюрік», вони вважаються не конфіденційними й НРА «Рюрік» не несе стосовно цієї інформації жодних зобов'язань і має право вільно використовувати, відтворювати, поширювати таку інформацію без будь-яких обмежень.
Далі, НРА «Рюрік» має право вільно використовувати отримані таким чином ідеї, ноу-хау й технології в будь-яких цілях включно, але не обмежуючись розробкою, виробництвом і маркетингом продуктів і послуг, де використовуються ці ідеї.
Всі права захищені. НРА «Рюрік» не несе відповідальності за статистичні дані, взяті з офіційних сайтів державних органів України або інших юридичних осіб.

НРА «Рюрік»
04053 Україна, м. Київ, вул. Артема 52а
+38 (044) 383 0476, +38 (044) 484 0053
e-mail: info@rurik.com.ua
www: rurik.com.ua